

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin (Union Pharmaceutique Ottomane) Kuruluşu ve Nizamnamesine Göre Yapısı

Ottoman Pharmacists' Association (Union Pharmaceutique Ottomane): Its Establishment and Organization as Defined in its Regulations

Eyüp Talha Kocacık¹

¹Eczacı, Kocacık Eczanesi, Adapazarı, Sakarya, Türkiye

ORCID: E.A. 0000-0003-4197-8470

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Eyüp Talha Kocacık,

Eczacı, Kocacık Eczanesi, Adapazarı, Sakarya, Türkiye

E-posta/E-mail: eyuptalha@kocacik.com

Başvuru/Submitted: 11.09.2021

Revizyon Talebi/Revision Requested:
07.10.2021

Son Revizyon/Last Revision Received:
20.10.2021

Kabul/Accepted: 20.20.2021

Atıf/Citation: Kocacık, Eyüp Talha. "Osmanlı İttihad Cemiyeti'nin (Union Pharmaceutique Ottomane) Kuruluşu ve Nizamnamesine Göre Yapısı." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 23, 1 (2022): 137-199.
<https://doi.org/10.26650/oba.994231>

Öz

Osmanlı eczacılarının mesleki örgütlenmesinin 6 Kasım 1863 tarihinde *Société de Pharmacie de Constantinople* (Cemiyet-i Eczacıyan der Asitâne-i Aliyye, Dersaadet Eczacı Cemiyeti) isimli cemiyetin kurulmasıyla başladığı kabul edilmektedir. Bu yıllarda, ülkedeki eczacıların büyük çoğunluğunun gayrimüslim olması nedeniyle, bu cemiyet ve daha sonra kurulan eczacılık cemiyetleri gayrimüslim eczacılardan oluşmuştur. Dönemin evrensel tıp ve eczacılık dilinin Fransızca olmasının etkisiyle, cemiyetler Fransızca isimleriyle tanındıkları gibi, yazışma ve toplantılarının sunum dili de Fransızca olmuştur. Eczacı cemiyetleri, 1908'de, İkinci Meşrutiyet'in ilânından sonra, farklı bir safhaya geçmiştir. Bu dönemde birden fazla eczacılık cemiyeti kurulduğu gibi, "millet" esasına dayanan cemiyetler de ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri, 20 Ağustos 1908 tarihinde üyelerinin çoğunluğu Türk ve Müslüman olan eczacılar tarafından İstanbul'da kurulan Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'dir. Bu cemiyetin ismi, yazışma, yayın ve toplantı dili Türkçe olduğu gibi, nizamnamesi de Türkçe olarak kalem alınmıştır. Dolayısıyla bu cemiyet, şimdiki bilgilerimiz ışığında, Meşrutiyet'in ruhuna uygun, aynı zamanda Osmanlı milletlerinin ittihadını amaçlayan bir eczacılık cemiyetidir. Bu makalede, cemiyetin bugüne kadar bilinmeyen nizamnamesi ve diliçi çevirisi verilecek ve bu nizamname doğrultusunda cemiyetin kuruluş süreci, yapısı, özellikleri ve kurucuları incelenecektir. Amaç, Türk eczacılık tarihi çalışmalarına katkı sağlamaktır.

Anahtar sözcükler: Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti, mesleki cemiyetler, Türk eczacılık tarihi, Osmanlı İmparatorluğu, eczacı birlikleri, eczacılık cemiyetleri

ABSTRACT

The first association of Ottoman pharmacists known as the *Société de Pharmacie de Constantinople* (Istanbul Society for Pharmacists), was inaugurated on November 6, 1863. Most Ottoman pharmacists in these years were from the non-Muslim *millet*s of the Empire, which was reflected in the membership profile of the Society. French was the universal scientific

language, and pharmacists' society conducted its session in this language, which was also used in correspondence and publications. Professional societies were re-formed after 1908, in the Second Constitutional period. Associations were promoted and the number of associations multiplied; and pharmacists from all *millets* established new societies. On August 20, 1908, a society was established with the initiative of Turkish pharmacists in Istanbul, under the name of *Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti* (Union Pharmaceutique Ottomane). The union chose to use Turkish language in its sessions and correspondence. Its regulation was published in Ottoman Turkish. Our present knowledge leads us to visualize this pharmacists' society as a creation of this era characterized by the progress and union within the Empire. This article introduces the society's original regulation with transcription. These regulations also shed light on the society's foundation and functions. Biographies of its first members are also briefly reviewed.

Keywords: Union Pharmaceutique Ottomane, professional societies, history of Turkish pharmacy, Ottoman Empire, pharmacists' associations, pharmaceutical societies

Eczacıların İkinci Meşrutiyet Öncesinde Kurdukları Mesleki Cemiyetlere Kısa Bakış

Osmanlı eczacıları, mesleki örgütlenmelerine 6 Kasım 1863 tarihinde İstanbul'da kurdukları *Société de Pharmacie de Constantinople* (Cemiyet-i Eczacıyan der Asitâne-i Aliyye, Dersaadet Eczacı Cemiyeti) isimli cemiyetle başlamışlardır. Cemiyet kurucularının hepsinin muhtemelen gayrimüslim eczacılardan oluşması ve dönemin evrensel dilinin Fransızca olması sebebiyle cemiyetin ismi, yazışmaları ve toplantı dili Fransızcadır. *Société de Pharmacie de Constantinople* 1868 yılına kadar faaliyet göstermiştir. On bir yıllık bir aranın ardından 9 Haziran 1879 tarihinde eczacı-kimyager Charles Bonkowski Paşa'nın öncülüğünde 210 eczacı bir araya gelerek *Société de Pharmacie de Constantinople* (Cemiyet-i Eczacıyan der Asitâne-i Aliyye) tekrar kurulmuş ve Charles Bonkowski cemiyet başkanı seçilmiştir.¹ Cemiyetin ikinci kuruluşunda 210 üye eczacının sadece ikisini Türk eczacılar, Numan Bey ve Rıza Efendi oluşturmuştur.

İstanbul'da bulunan bir grup Osmanlı eczacısı, ihtiyacı olan eczacılara veya ailelerine maddi ve manevi yardım yapmak amacıyla 25 Ocak 1891 tarihinde *Association Pharmaceutique de Secours Mutuel de Constantinople* (Mütekabil Sigorta, İstanbul Eczacıları Karşılıklı Yardım Birliği) ismiyle bir cemiyet kurmuşlardır. İkinci Meşrutiyet'in ilanından bir yıl önce, 1907 yılında yabancı uyruklu eczacılar tarafından İstanbul'da *Association des Pharmaciens Étrangers* (Yabancı Eczacılar Birliği) kurulmuştur. Bu birlik sadece yabancı devletlerin elçiliklerince tanınmıştır.²

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin Kurulmasına Giden Süreç

1863 yılında örgütlenerek mesleki dayanışma sağlamaya çalışan eczacıların, İkinci Meşrutiyet'in ardından birden fazla cemiyet kurdukları görülür.³ İkinci Meşrutiyet'in ilanının

1 Turhan Baytop, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Eczacılık Cemiyetleri," *Osmanlı İlmî ve Mesleki Cemiyetleri*, yay. haz. Ekmeleddin İhsanoğlu (İstanbul: Edebiyat Fakültesi ve IRCICA, 1987) içinde, 145.

2 Turhan Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi Araştırmaları* (İstanbul: Sinangil Matbaası, 2000), 24, 138. Kurulan bu iki cemiyet ile ilgili bilgilerimiz henüz Baytop'un yazdıklarından öteye gidememiştir.

3 Hekimler arasında da İkinci Meşrutiyet'in etkisiyle kurulan ve farklı özellikler barındıran cemiyetler

ardından tabir yerindeyse dernekleşme yarışı çerçevesinde Müslüman ve gayrimüslim eczacılar yeni bir meslek cemiyeti kurmak üzere bir araya gelmiştir. 1879'da kurulan ve çalışmaları polis tarafından durdurulan *Société de Pharmacie de Constantinople*'un (Dersaadet Eczacı Cemiyeti) üyelerinin bir kısmı dönemin önde gelen eczacılarıyla birleşerek Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'ni (*Union Pharmaceutique Ottomane*) kurmuşlardır.⁴ Cemiyet'in kuruluş toplantısı, İstanbul'da 7 Ağustos 1324 (20 Ağustos 1908) tarihinde Haliç'teki Fener gazinosunda yapılmıştır. Millet (dini topluluk) ayrımı yapılmaksızın tüm eczacıların üye olacağı bu cemiyetin bu ilk toplantısında ilaç fiyat tarifesini ile eczacılar ve eczaneler kanunu çalışmalarının yürütülmesi için iki komisyon oluşturulmuştur.⁵ Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucularının isimleri ve yapılan seçim sonucu aldıkları oylar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin ilk idare heyetine seçilen eczacılar ve seçimde aldıkları oylar.⁶

GÖREVİ	ECZACININ ADI	ALDIĞI OY
Reis-i Evvel	Hamdi Bey	107
Reis-i Sâni	Andrea Myrides Efendi	62
Âzâ	Othont Cilacıyan Efendi	73
Âzâ	Edhem Pertev Bey	62
Âzâ	Mehmed Kazım Bey	60
Âzâ	Jak (Jacques) Garih Efendi	58
Âzâ	Hakkı Bey	55
Âzâ	(Agop) Maksud Nargileciyan Efendi	55
Âzâ	Vasilyadis Efendi	54
Âzâ	Beşir Kemal (Pelin) Bey	49
Âzâ	(J.M.) Kalikiyopulos Efendi	46
Âzâ	Sava (Vasil) Nazhoğlu	45

görülmektedir. Etker'in ifadesiyle meşrutiyet, meslek örgütlerini "kristal bir prizma gibi bileşenlerine ayrılmıştır". Bkz. Şeref Etker, *İkinci Meşrutiyetin Tabip Örgütleri* (İstanbul: Libra Kitapçılık, 2017), 456. Meşrutiyet'in getirdiği bu cemiyetleşme yarışında İstanbul dışındaki şehirlerde de eczacı cemiyetleri kurulmuştur. 1910 yılında Trabzon'da, Trabzon Osmanlı Eczacılar Cemiyeti; 1910 yılında Samsun'da, Osmanlı Eczacılar İttihad Cemiyeti kurulmuştur. Bkz. Eyüp Talha Kocacık, "İstanbul ve Anadolu Eczanelerinde Mesai Saatleri ve Nöbet Uygulamaları: Bir Tarihçe," *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 22, 1 (2021): 158-163. Eczacı cemiyetlerinin oluşum süreçlerinde Meşrutiyet'in bu etkisinin bir benzeri de Türkiye Eczacıları Cemiyeti'nin 1954 yılında kapanmasına giden süreçte yaşanmıştır. Cemiyet üyesi eczane sahibi, muavin, asker, ecza deposu ve ecza laboratuvarı sahibi eczacılar cemiyetin oluşturduğu birlik etkisinin zayıflamasının ardından bir bir ayrılarak kendilerine ait cemiyetler kurmaya başlamıştır. Bkz. Eyüp Talha Kocacık, "Türk Eczacıları Birliği'nden Önce Mesleki Örgütlenmenin Kısa Tarihi," *TEB Haberler* 7 (2020): 10-11.

4 Baytop, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Eczacılık Cemiyetleri," 146-147.

5 "Société Pharmaceutique," *Le Moniteur Oriental*, 25 Ağustos 1908, 3.; Baytop, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Eczacılık Cemiyetleri," 148-149.

6 *Dersaadet Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti Nizamnamesi* (Dersaadet: Mahmud Bey Matbaası, 1326), 19. Cemiyet nizamnamesinin kapağında "Dersaadet" kelimesi bulunmakla birlikte, cemiyet mühüründe ve arşiv belgelerinde "Dersaadet" kelimesi kullanılmamıştır. Nizamnamede bu kelimenin yer alması, cemiyetin İstanbul'da kurulduğunu göstermek amacıyla taşır.

Kurulan cemiyetin ilk başkanlığına Eczacı Hamdi Bey seçildiği gibi on iki kişilik idare heyetinden beşini Türk eczacılar, yedisini gayrimüslim eczacılar oluşturmuştur. Türk eczacıların gayretleri ile kurulan bu cemiyetin ilk toplantısına 250'ye yakın eczacının katıldığı ifade edilmiştir.⁷ Fakat kurucuların aldıkları oylara baktığımızda en yüksek oyu alan cemiyet başkanı Hamdi Bey'in 107 oy aldığı görülmektedir. Buradan hareketle toplantıya katılan eczacılar arasında tam bir ittifak sağlanmadığı veya toplantı katılım sayısı olarak verilen 250 sayısının hatalı olabileceği düşünülmektedir.⁸ İlk toplantıda oluşturulan komisyonlar ve o komisyonlara seçilen eczacıların isimleri şöyledir:

Eczacılar ve Eczaneler Kanunu Komisyonu: Hamdi Bey, Pierre Apéry, Léon Fridman Irinéu, Jean Cesar Reboul, Vincent Giannetti [Canzuch], Hasan Rauf [Görgülü] Efendi, Eugène Dellasudda, Jacques Ezekiel Garih, Jean Jurescu, Hüseyin Hüsni Efendi ve Elias Tchitchebian (Çiçekyan).

İlaç Fiyat Tarife Komisyonu: Jacques Garih, İbrahim Halil Efendi, Tsalikes/Tsaliki, Jean Mavrikides ve raportör olarak Jean Jurescu.⁹

Kurulan cemiyetin 68 maddeden¹⁰ oluşan nizamnamesi 2 Kasım 1908 tarihinde cemiyet başkanı eczacı Hamdi Bey ve cemiyet genel sekreteri Hakkı Bey'in imzalarıyla Dâhiliye Nezareti'ne sunulmuştur.¹¹ Nizamname, resmi makamlarca 2 Ocak 1909 tarihinde onaylanmıştır. Cemiyet merkezi Beyoğlu'nda bir apartmanın alt katında tesis edilmiştir.¹²

7 Farmakoloğ, "Mesleğimizin Türkiye'deki Tarihçesi," *Farmakoloğ* 3, 7-8 (1933): 697; Eyüp Talha Kocacık, *Farmakoloğ Dergisinin Özetli Bibliyografyası ve İncelemesi* (İstanbul: Eczacılık Tarihi Araştırma Derneği, 2016), 43.

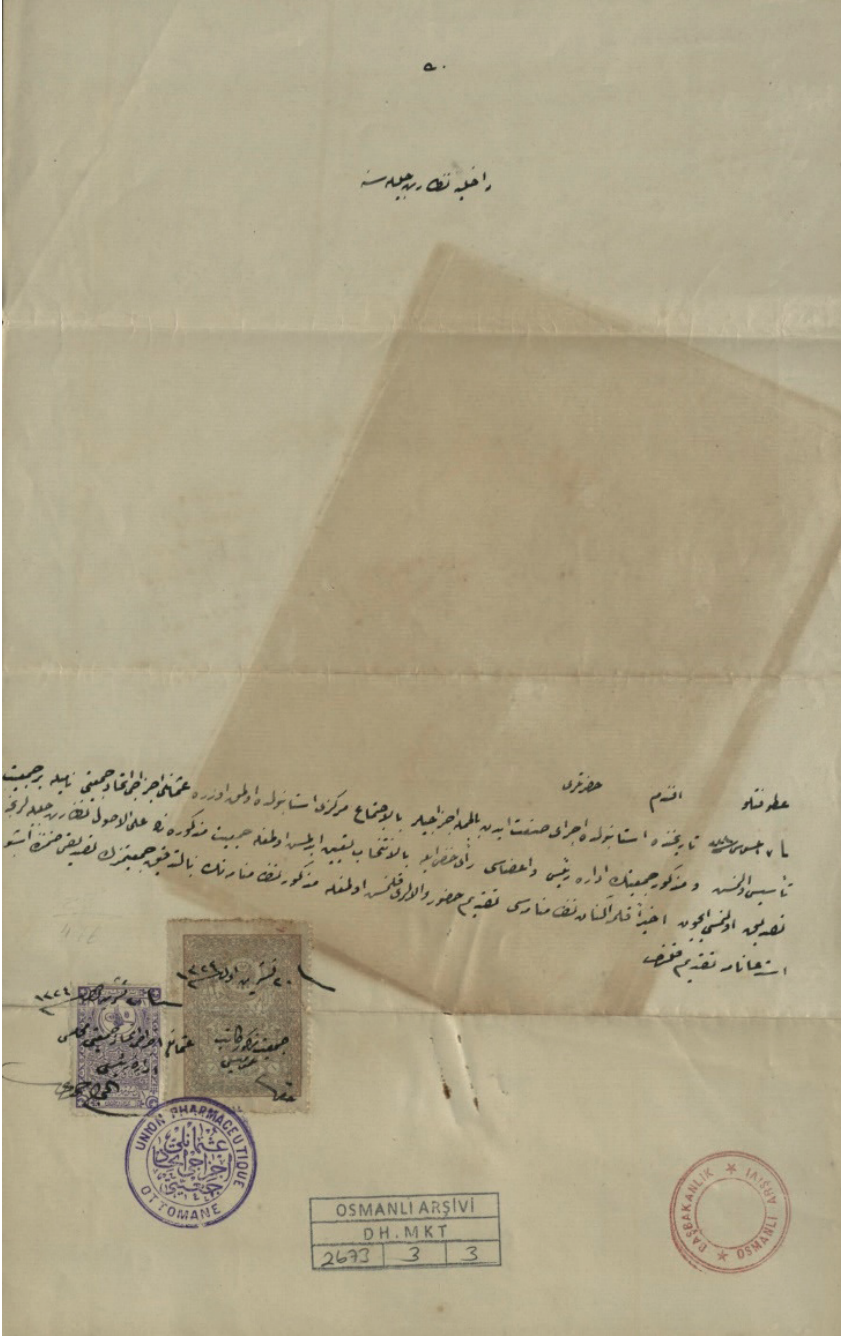
8 Bu dönemde İstanbul'da 324 eczanenin olduğu ifade edilmektedir. Bkz. *Revue Médico- Pharmaceutique* 24, 2 (1911): 19.

9 Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi Araştırmaları*, 24.

10 Cemiyet nizamnamesinde numaralandırmada hata yapılmıştır. Nizamnamede 69 madde gözüktüğü halde toplamda 68 madde bulunmaktadır.

11 Başkanlık Osmanlı Arşivi (BOA). Dâhiliye Mektubî Kalemi (DH. MKT) 2673-3-3, 9 Zilkade 1326 (3 Aralık 1908).

12 Farmakoloğ, "Mesleğimizin Türkiye'deki Tarihçesi," *Farmakoloğ* 3, 7-8 (1933): 699.

Şekil 1. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin Dâhiliye Nezareti'ne verdiği kuruluş dilekçesi
BOA. DH. MKT. 2673-3-3, 9 Zilkade 1326 (3 Aralık 1908)

Dâhiliye Nezâret Celîlesine

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Fi 7 Ağustos 1324 tarihinde İstanbul'da icrâ-yı sanat eden bilcümle eczacılar bil-ictimâ merkezi İstanbul'da olmak üzere Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti nâmile bir cemiyet tesis olunmuş ve mezkûr cemiyetin idare reisi ve âzâsı rey-i hâzır ile bil-intihab tayin edilmiş olmağla cemiyet-i mezkûrenin al-el-usul nezâret-i celîlelerine takdim olunması için ihbaren kalem alınan nizamnâmesi takdim-i huzur-ı vâlâları kılınmış olmağla mezkûr nizamnâmenin bit-tedkik cemiyetimizin tasdiki zımnında işbu istidanâme takdim kılındı.

Fi 20 Teşrin-i evvel 1324 [2 Kasım 1908]

Cemiyet-i mezkûr kâtib-i umûmîsi Hakkı

Fi 20 Teşrin-i evvel 1324 [2 Kasım 1908]

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti Meclis-i İdare reisi El-Hac Hamdi

Mühür: Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti / Union Pharmaceutique Ottomane

Şekil 2. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kuruluş dilekçesinin transkripsiyonu

Cemiyetin Amacı ve Teşkilat Yapısı

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti, İstanbul ve taşradaki üyelerinin meslek haklarını korumayı ve geliştirmeyi amaç edinmiştir. Belirlenen bu amaç, nizamnamenin 2. maddesinde 19 ayrı fıkrada ayrıntılı olarak yazılmıştır. Bu kapsamda, eczacılar ve eczaneler kanunu, ilaç fiyat tarifesi, yardımlaşma sandığı, Avrupa'da bulunan meslek cemiyetleriyle ilişki kurmak, eczacılara mahkemelerde yardımcı olmak, ülkede ilaç laboratuvarı ve fabrikası kurmak, eczacılık mesleğinin gelişmesine katkı sunmak ve bu konuda toplantılar yapmak, eczanelere alınacak kalfa ve stajyer öğrenciler için gerekli düzenlemeleri yapmak gibi konular cemiyetin esas amaçları olarak belirlenmiştir.

Şekil 3. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin mührü
Dersaadet Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti Nizamnamesi
(Dersaadet: Mahmud Bey Matbaası, 1326), 19.

Cemiyet nizamnamesinde üç grup üye sınıflaması yapılmıştır.

Üye: İstanbul sınırlarında ikamet eden diploma sahibi eczacılar.

Muhabir Üye: Osmanlı Devleti içerisinde veya yabancı ülkelerde bulunan diplomalı eczacılar.

Fahri Üye: Osmanlı Devleti içerisinde veya yabancı ülkelerde eczacılık bilimine faydalı iş yapanlar ile cemiyet adına telif eser yazmış olan kişilerdir.

Cemiyetin idare heyeti 12 kişiden oluşur ve üyeler arasından oy çokluğu ve gizli olarak seçilir. İdare heyetindeki görevler şunlardır: Reis (başkan), reis-i sâni (ikinci başkan), kâtib-i umumî (genel sekreter), kâtib-i hususî (oturma sekreteri), hâfız-ı kütub (kütüphane ve arşivci), muhasebeci, sandık emini (veznedar).

İdare heyeti toplantıları her ayın yedinci ve yirmi birinci günlerinde gün doğumundan bir saat sonra cemiyet merkezinde yapılır. Toplantı günü Cuma, Cumartesi, Pazar veya dini bayramlara denk gelirse uygun olan başka bir güne ertelenir. İdare heyeti üyelerinin biri, üç kez üst üste toplantıya katılmazsa idare heyetinden çıkarılır ve yerine başka bir üye seçilir.

Cemiyetin çalışmalarının yapılması için bir merkez tesis edilmesi planlanmış olup bu merkezin içerisinde üye eczacıların kullanabileceği bir kütüphane ve bir toplantı salonu yapılacaktır. Kütüphane her Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri gün doğumundan itibaren sadece dört saatliğine üyelere açık tutulacaktır. Üyeler, dipkoçanlı bir makbuz karşılığında kütüphaneciden kitap alabilecektir.

Cemiyetin kasasındaki meblağ 20 (altın) lirayı geçerse para Osmanlı Bankası'na makbuz karşılığında yatırılacaktır. Cemiyet reisi bir yıl içinde 10 lirayı idare heyetine belgelemek kaydıyla harcayabilir.

Cemiyetin seçim ve toplantılarına sadece üyeler katılabilir. Cemiyete üye olmak için cemiyet üyesi iki kişinin önerisi ve genel kurulda oy çokluğu gerekmektedir. Üyeler cemiyet başkanı ve genel sekterinin imzaladığı ve cemiyet mührünü taşıyan bir kayıt belgesi (kimlik) verilmektedir. Üye olanlar kayıt sırasında bir sefere mahsus yarım lira ve aylık olarak 10 kuruş vermek zorundadır. Muhabir üyelerden üyelik ücreti alınmayıp, kimlikleri ücretsiz gönderilirken, fahri üyeler arzu etmeleri halinde 1 lira yardımda bulunarak kimlik alabilmektedir.

Bir yıllık üye aidatını ödemeyen üyeler seçim hakkını kaybetmekte, iki yıl aidat ödemeyenler cemiyet üyeliğinden çıkarılmaktadır.

Cemiyet, her ayın on beşinde, eczacılık bilimine ait konularda yazılan makalelerin yer aldığı, Türkçe ve Fransızca dillerinde aylık bir gazete yayınlanacak olup üyelere ücretsiz dağıtılacaktır.

Cemiyetin şerefine aykırı hareket eden üyelerin genel kurulda 10 üyenin oyuyla cemiyetten çıkarılması teklif edilebilir ve 30 üyenin oy çokluğunda cemiyetten çıkarılabilir.

Cemiyetin Genel Kurulu, her yıl 20 Ağustos tarihinde yapılır. Genel kurulun yapılacağı, bu tarihten on beş gün önce ilan edilir. Genel kurul gündemi cemiyet gazetesinde neşredilir. Genel kurulun dili Türkçe olup gerekmesi halinde yabancı dille de konuşma yapılabilir.

Eczacılık bilimine faydalı bir telif eseri cemiyet adına vücuda getirene cemiyet tarafından bir teşekkürname verilecek, eser sahibinin bir fotoğrafı da cemiyet salonuna asılacaktır.

Cemiyetin resmi mührü “Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti” yazısının Türkçe ve Fransızcasıyla, cemiyetin kuruluş tarihi olan 1324 tarihini içerecek şekilde yapılacaktır.¹³

Yeni idare heyeti her yıl Genel Kurul'da belirlenecektir. Sadece kurucu idare heyetinin görev süresi özel olarak iki yıl olarak belirlenmiştir. Nizamnamenin yenilenme süresi 3 yıldır.

Cemiyet nizamnamesinin 18. maddesine göre “Cemiyet fûnun-ı ispençiyariye ve makalât-ı müfide ve fenniyeden bahis şimdilik her ayın on beşinde Osmanlı ve Fransız lisanı üzere bir gazete neşr ve âzâ-yı daimeye işbu gazete meccanen tevzi ve irsal edilecektir.” Cemiyet gazetesinin Türkçe ve Fransızca olarak çıkarılacağı belirtilmiş olmakla birlikte, cemiyet gazetesine bugüne kadar yapılan araştırmalarda tesadüf edilememiştir.

Cemiyet kurulmadan önce, 8 Ağustos 1908 tarihinde İstikamet Eczahanesi sahibi Eczacı Hasan Rauf [Görgülü] Bey, Dâhiliye Nezareti'ne eczacılardan ve eczacılıktaki gelişmelerden söz edecek ve eczacılığa yönelik ilanları içerecek haftada veya on beş günde bir yayımlanacak *İспенçiyar* isimli bir gazete çıkarmak için ruhsat başvurusunda bulunmuştur.¹⁴ Gazetenin yayın hayatına başladığını *Revue du Monde Musulman* isimli derginin Mayıs 1909 sayısında yayınlanan listede görmekteyiz.¹⁵ Yine Hasan Rauf Bey tarafından çıkarılan ve ismi *Union Pharmaceutique Ottomane* olan ve Fransızca olarak Temmuz 1908 ile Mayıs 1909 arasında yayınlanan bir gazete daha bulunmaktadır.¹⁶ *Revue du Monde Musulman* isimli dergide, Fransızca yayınlanan bu gazetenin *İспенçiyar* isimli Türkçe gazetenin sahibi Eczacı Hasan Rauf Efendi tarafından günlük olarak yayınladığı ifade edilmektedir.¹⁷ Bu bilgiden hareketle cemiyetin ismiyle aynı ismi taşıyan bu gazetenin cemiyet bülteni mantığında hazırlanan bir yayın olduğu düşünülmektedir. Hasan Rauf tarafından çıkarılan bu iki gazeteye de şimdiye kadar tesadüf edilememiştir.

13 Cemiyet nizamnamesinde mührün üzerinde kuruluş tarihinin olması gerektiği yazdığı halde cemiyet mührüne “1324” tarihi yazılmamıştır. Mühür tarihsizdir. Bkz. Şekil 3.

14 BOA., DH. MKT. 1277-42-1, 12 Zilhicce 1326 (5 Ocak 1909).

15 “La Presse Musulmane,” *Revue du Monde Musulman* 8, 5 (1909): 98; Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi Araştırmaları*, 24-25.

16 G. Groc ve İ. Çağlar, *La Presse française de Turquie de 1795 à nos Jours – Histoire et Catalogue* (Istanbul: Éditions Isis, 1985), 187.

17 “La Presse Musulmane,” *Revue du Monde Musulman* 8, 5 (1909): 101.

Şekil 4. Hasan Rauf [Görgülü] Bey tarafından çıkarılacak olan “İşpençiyar” isimli gazete için yapılan ruhsat başvurusu. BOA., DH. MKT 1277-42-1, 12 Zilhicce 1326 (5 Ocak 1909)

Dâhiliye Nezareti Celilesine

Devletlü Efendim Hazretleri

Eczacılıktan ve eczacılığın tazarruat ve terakkiyatından bahs eden ve makalat-ı tıbbiye ve sıhhiyeyi havi olmak ve tababet ve tedaviye müteallik ilanat da derc eylemek üzere Türkçe (İspençiyar) isimle, haftada veya on beş günde bir bir gazete neşr edeceğinden Matbuat Nizamnamesine tevfikân ruhsat-ı lazimenin itasını istida eylerim ol babda emrû ferman hazret-i men- lehü'l emrindir.

Fi 26 Temmuz 324 [8 Ağustos 1908]

(Kaşe)

Hasan Rauf

İstikamet Eczahanesi

Şekil 5. Hasan Rauf [Görgülü] Bey'in başvuru belgesinin transkripsiyonu

Bu iki gazetenin cemiyet yayını olup olmadıkları tartışmalıdır. Yayınlanmış olan bu iki gazetenin cemiyetin gazetesi olduğunu düşünmekle birlikte, Hasan Rauf [Görgülü] Bey'in *İspençiyar* isimli gazetenin ruhsatı için başvurduğu tarih, 8 Ağustos 1908'dir. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kuruluş tarihinin 20 Ağustos 1908 olması ve cemiyetin kurucuları arasında Hasan Rauf Bey'in isminin bulunmaması¹⁸ *İspençiyar* gazetesinin doğrudan cemiyetin yayın organı olduğunu söylemek için yeterli değildir. Fakat gazetenin ruhsat almasının uzun sürebilme ihtimaline karşı cemiyetin kurulmasından önce ruhsat için başvurulmuş olabileceği cemiyet nizamnamesinde Türkçe ve Fransızca olarak bir derginin yayınlanmasının öngörülmesi ve gazetelerin birinin adının cemiyetin adıyla aynı olması bu iki gazeteyi de Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin gazetesi olarak yorumlamamızı sağlamaktadır. Bu konunun tam olarak aydınlığa kavuşabilmesi için ise bahse konu gazetelerden en az birer nüshanın bulunması gerekmektedir.

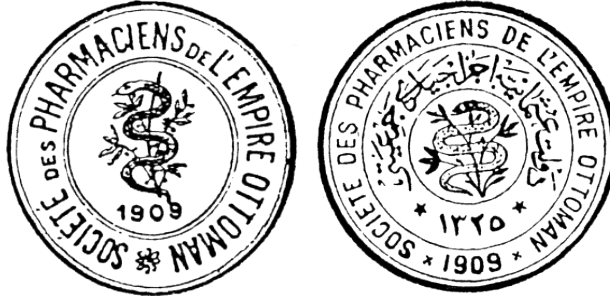
Cemiyetin Kapanma Süreci ve Diğer Gelişmeler

Cemiyet bünyesinde oluşturulan eczacı ve eczaneler kanunu komisyonu ile ilaç fiyat tarifesi komisyonu kendi konularında çalışmalar yapmıştır. Kanuna ve tarifeye yönelik

18 *Farmakoloğ* dergisinde bu cemiyetle ilgili bilgilerin olduğu makalede Hasan Rauf [Görgülü] Bey'in cemiyetin müteşebbislerinden ve idare heyeti üyesi olduğu zikredilmiştir. Bkz. *Farmakoloğ*, "Mesleğimizin Türkiye'deki Tarihçesi," *Farmakoloğ* 3, 7-8 (1933): 699. Baytop, *İspençiyar ve Union Pharmaceutique Ottomane* isimli gazetelerin Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin Yönetim Kurulu üyesi Hasan Rauf [Görgülü] Bey tarafından çıkarıldığını söylemektedir. Bkz. Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi Araştırmaları*, 24-25. Baytop'un verdiği bilginin kaynağının bu makale olması muhtemeldir. Hasan Rauf [Görgülü] Bey, cemiyetin resmi kurucuları arasında olmadığı halde daha sonradan seçilmiş olan bir yönetim kurulunda görev yapmış olabileceği düşünülürse bahse konu gazeteleri cemiyet yayını organı olarak nitelemek mümkün olacaktır.

hazırlanan raporlar resmi makamlara gönderilmiştir. Bir süre sonra, yapılan bu çalışmalardan sonuç alınmamasından dolayı gayrimüslim eczacılar bu durumu bahane ederek cemiyetin iyi idare edilmediği iddiasında bulunmuşlardır. Bu surette cemiyetten ayrılmış ve yeni bir cemiyet kurmak üzere bir araya gelmişlerdir.¹⁹

Cemiyet'ten ayrılan gayrimüslim eczacılar, başlattıkları bu tartışmanın sonucunda 19 Kasım 1909 tarihinde bir toplantı yaparak yeni cemiyetin nizamnamesini hazırlamışlardır. *Société des Pharmaciens de l'Empire Ottoman* (Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti) isimli bu cemiyetin nizamnamesi ile 2 Kânun-ı sani 1325 (15 Ocak 1910) tarihinde kuruluş ruhsatı alınmış ve cemiyet resmen kurulmuştur. Cemiyetin ilk başkanlığına Pierre Apéry seçilmiş ve resmi yazışma dili Fransızca olarak belirlenmiştir.²⁰ Kurulan bu cemiyetin 9 kişilik idare heyeti üyelerinden sadece biri Türk'tür: Eczacı Lütfi Kamil Bey, idare heyetinde üye sıfatına sahiptir.²¹

Şekil 6. *Société des Pharmaciens de l'Empire Ottoman* (Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti) tarafından kullanılan iki farklı mühür. Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi Araştırmaları*, 137.

Gayrimüslim eczacıların üyelikten ayrılmalarıyla Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin, gücü zayıflamıştır. Cemiyette kalan çok az sayıdaki Türk eczacı cemiyeti uzun süre devam ettirememiştir. Bazı arşiv belgeleri, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin, *Société des Pharmaciens de l'Empire Ottoman* (Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti) kurulduktan sonra da faaliyetini sürdürmeye çalıştığına işaret etmektedir.²² 27 Ağustos 1910'da Meclis-i Tıbbiye-i Mülkiye ve Sıhhiye Umumiye'den, Dâhiliye Nezâreti'ne gönderilen yazıda hem Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti'nin hem de Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin verdiği beyannameler konu edilmiştir. Bu yazışma bize Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin 1910 yılının sonlarında da faaliyette olduğunu göstermektedir.

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucu başkanı olan Hamdi Bey 1909'da vefat

19 Farmakoloğ, "Mesleğimizin Türkiye'deki Tarihçesi," *Farmakoloğ* 3, 7-8 (1933): 699.

20 Baytop, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Eczacılık Cemiyetleri," 149-151. Turhan Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye Türkiye'de Eczaneler ve Eczacılar (1800-1923)* (İstanbul: Bayer, 1995), 30-31.

21 Naşit Baylav, *Eczacılık Tarihi*, 289.

22 BOA, DH. İrade (İD.) 126-1-1; 126-1-2; 126-1-3; 126-1-4, H, 10 Ramazan 1328 (15 Eylül 1910).

etmiştir. Cemiyetin 1909 yılında bölünüp, gayrimüslim eczacıların ayrılmasında Hamdi Bey'in vefatının da bir etkisi olabilir. Şimdiki bilgilerimiz bunu tam olarak açıklamaya yetmemektedir.

Cemiyet Kurucuları ve Komisyonlarında Görev Alan Eczacılar

Çalışmamızın bu bölümünde, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nde kurucu olarak görev yapan ve cemiyetin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonu ile ilâç fiyat tarifesi komisyonunda görev yapan eczacıların kısa biyografilerine yer verilmiştir.²³

El-Hac Hamdi Bey

Hamdi Bey 1879'da Mekteb-i Tıbbiye-yi Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan mezun olmuş ve 1880'da Zeyrek Yokuşu'nda Eczahane-i Hamdi isimli eczanesini açmıştır. Eczane açan ilk Türk-Müslüman olarak kayıtlara geçen Hamdi Bey, bir süre Haseki Hastanesi'nin baş eczacılığını yapmıştır. 1895'te Zeyrek'teki eczanesini Vezneciler'deki Kuyucu Murad Paşa Medresesi'nin karşısına ve 1908'de Eminönü'ne taşımıştır. Eczanesinde, Müslüman eczacıların yetişmesi için büyük çaba sarf etmiştir. 1895 yılı mezunları Beşir Kemal [Pelin] Bey ve Mehmed Kâzım Bey ile 1897 yılı mezunu Cemal Kâzım Bey bu eczanede yetişip eczane açan en meşhur eczacılardandır.

Şekil 7. Eczacı Hamdi Bey (ö. 1909) (*Resimli Eczacı* 13, 31 (Ağustos 1339 / Ağustos 1923), kapak sayfası.

Hamdi Bey, eczacılığın bilimsel yönüyle de ilgilenmiş ve ilâç yapım yöntemleri üzerine dergilerde yazılar yazmıştır.²⁴ Bilimsel çalışmaları nedeniyle kendisine Mecidî ve Osmanî

23 Biyografisi verilen eczacıların isimleri, cemiyetin yönetim kuruluna seçilirken aldıkları oyların en yüksek olandan en düşük olanına göre sıralanmıştır.

24 El Hadj Hamdi, "Procédé nouveau pour la préparation des extraits fluides par lixiviation," *Revue Médico-Pharmaceutique* 23, 1 (1910): 4; Baytop, *Eczahane'den Eczaneye*, 82.

nişanları verilmiştir. Darülaceze'ye verilecek ilaçları bedelsiz olarak sağladığı için Fahrî Eczacıbaşılık unvanı verilen Hamdi Bey'e ayrıca, eczanesinin kapısının üstüne de 'Arma-yı Hümayûn'u asma izni verilmiştir. 1909 yılında vefat eden Hamdi Bey ilaç üretimine de önem vermiştir. Eczanesinde ürettiği müstahzarların isimleri şunlardır: *Kola Hamdi*, *Elixir Digestive Hamdi*, *Kefir*, *Liqueur de Goudron*, *Dermophile*, *Sirop iodotannique Phosphate*, *Gazo Aseto Tartare d'Aluminium*. Vefatından sonra, Mekteb-i Tıbbiye-yi Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı 1902 mezunlarından olan oğlu Mustafa Asım Hamdi Bey eczaneyi işletmeye devam etmiştir. Hamdi Bey, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucu başkanlığını yapmıştır.²⁵

Şekil 8. Hamdi Bey'in Zeyrek'teki eczanesinin dış görünüşü. Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye*, 82.

25 Farmakoloğ, "Hamdi Bey," *Farmakoloğ* 3, 7-8 (1933): 707-708.; Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye*, 82-84; Mert Sandalcı, *Belgelerle Türk Eczacılığı V* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2006), 114; Kocacık, *Farmakoloğ*, 43.

Şekil 9. Hamdi Bey'in eczanelerinde kullandığı mühürler. Baytop, *Eczahane'den Eczane'ye*, 84.

Andrea Myrides

Eczacı Andrea Myrides 1914-1921 yıllarında İstanbul'da Uzunçarşı Caddesi No: 307-309 adresinde eczacılık yapmaktadır.²⁶ Myrides, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucularından olup ilk idare heyetinin 2. başkanlığını yapmıştır. Hakkında başka bilgiye ulaşılamamıştır.

Othont Cilaciyan

1887'de eczacı diplomasını almış ve Kanzuk Eczahanesi'nde çalışmaya başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında Arnavutköy'de eczane açmıştır. Uzun yıllar Ortaköy'de açtığı Othont Eczahanesi'ni işletmiştir. Eczane, Cumhuriyet döneminde Ortaköy Eczanesi ismini almıştır. Othont Cilaciyan, 1910 yılında Meclis-i Umur-ı Tıbbiye-i Mülkiye ve Sıhhiye-i Umumiye'de eczacı delegesi olarak görev yapmıştır. 1929'da *Carbonate de lithine effer Othont* ve *Benzoat de lithine effer Othont* isimli iki ilaç için ruhsat alan Othont Cilaciyan 1942'de vefat etmiştir. Vefatından sonra eczaneyi 1945 mezunlarından Eczacı Münevver Akel Hanım işletmiştir. Eczane daha sonra Eczacı Sıtkı Seydim'e devredilmiştir.²⁷ Cilaciyan, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinin üyeleri arasında görev yapmıştır.

Edhem Pertev Bey

Edhem Pertev Bey 1871'de Tirnova'da (Bulgaristan) doğmuş, 1895'te Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan mezun olmuş ve aynı yıl İstanbul, Aksaray'da Ethem Pertev Eczahanesi'ni açmıştır. İlk müstahzarı olan *Pertev Şurubu*'nu eczanesinde üretmiş daha sonra 1924'te Pertev Müstahzarat Laboratuvarı'nı kurmuş ve ilâç üretimine ağırlık vermiştir.

26 Alfred Rizzo, *Annuaire Oriental* (Constantinople: Imprimerie de l'Annuaire Oriental, 1921), 820; Sandalci, *Belgelerle Türk Eczacılığı V*, 215.

27 Mert Sandalci, *Belgelerle Türk Eczacılığı I* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 1997), 53; Mert Sandalci, *Belgelerle Türk Eczacılığı II* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 1998), 89; Mert Sandalci, *Belgelerle Türk Eczacılığı II-2* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2003), 47; Mert Sandalci, *Belgelerle Türk Eczacılığı IV* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2000), 64.

Yaptığı ilâçlarla yurtiçinde ve yurtdışında birçok sergiye katılan Edhem Pertev Bey birçok şeref madalyası kazanmıştır. 1924'te Türkiye Eczacıları Cemiyeti'nin başkanlığına seçilen Edhem Pertev Bey mesleki konular üzerine çok fazla mesai harcamıştır. Meslek tarihi içerisinde çok özel bir yere sahip olan Edhem Pertev Bey, döneminin eczacılar tarafından büyük saygı görmüştür. Vefatından sonra uzun bir süre her ölüm yıl dönümünde Türkiye Eczacıları Cemiyeti tarafından anma törenleri düzenlenmiştir. Ürettiği müstahzarların isimleri şöyledir: *Pertev Şurubu*, *Pertev Dower Komprimeleri*, *Kınakınalı Pertev Saç Suyu*, *Kinin Klorhidrat Pertev*, *Pertev Diş Macunu*, *Pertev Diş Tozu*, *Pertev Diş Suyu*, *Pertev Çocuk Pudrası*.²⁸

Şekil 10 (solda). Edhem Pertev Bey (1887-1927) (Eyüp Talha Kocacık Arşivi)

Şekil 11 (sağda). Edhem Pertev Bey'in eczanesinde kullandığı mühür (Eyüp Talha Kocacık Arşivi)

12 Haziran 1927'de vefat eden Edhem Pertev Bey'in eczanesi ve ilâç laboratuvarı, ortağı Eczacı Niyazi Özmay tarafından devam ettirilmiştir. Edhem Pertev Eczanesi'ni Eczacı Mektebi'nden 1935'te diploma almış olan Mefharet Ertem Hanım 1945 yılına kadar işletmiştir. Edhem Pertev Bey'in oğlu Pertev Ertem 1945'te Eczacı Okulu'ndan diploma aldıktan sonra eczaneyi 1960 yılına kadar işletmiştir. Pertev Ertem sağlık sorunları sebebiyle 1960'da eczaneyi 1958 yılı mezunlarından Eczacı Eli Ventura'ya devretmiş ve eczanenin adı Emel Eczanesi olarak değiştirilmiştir.²⁹ Bu eczane 1985'te kapanmıştır. Edhem Pertev Bey'in eczanesine ait birçok kavanoz ve şişe Pertev Ertem tarafından Türk Eczacılık Tarihi Müzesi'ne devredilmiştir.³⁰ Edhem Pertev Bey, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucusu olup ilk idare heyetinin üyeleri arasında görev yapmıştır.

28 Sandalcı, *Belgelerle II*, 113-115; Mert Sandalcı, *Belgelerle Türk Eczacılığı III* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 1999), 77-79; Mert Sandalcı, *Belgelerle Türk Eczacılığı III-2* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2005), 92-95; Sandalcı, *Belgelerle IV*, 120-145; Sandalcı, *Belgelerle V*, 248.

29 Baytop, *Eczahane'den Eczane'ye*, 74-79.; Eyüp Talha Kocacık, "Edhem Pertev Bey Günü," *Eczacı* 16, 181 (2020): 28-29.; Kocacık, *Farmakoloğ*, 43.

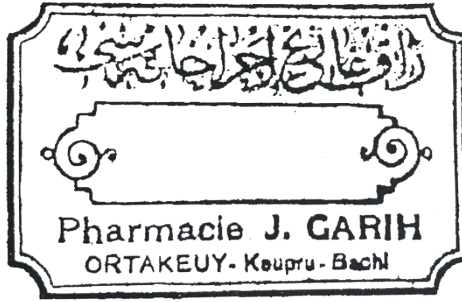
30 İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nin içerisindeki bu müze, Türk Eczacılık Tarihi İhtisas Müzesi adıyla Kültür Bakanlığı tarafından onaylanmıştır. Müzeye ziyaret özel izinle yapılabilmektedir.

Mehmed Kâzım Bey

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucularından olup ilk idare heyetinin üyeleri arasında görev alan Mehmed Kâzım Bey'in soyadı bilinmediğinden hangi Mehmed Kâzım olduğu tespit edilememiştir. 1895'te Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan mezun olup Beşiktaş'ta eczacılık yapan Mehmed Kâzım olabileceği gibi, 1899'da mezun olup Fatih'te eczacılık yapan başka bir Mehmed Kâzım da olabilir.³¹ İleride bulunacak başka bilgilerle bu konu açıklığa kavuşturulabilir.

Jacques Ezekiel Garih (Jak Garih)

1896'da Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan eczacı diplomasını almış ve Ortaköy'de eczane açmıştır. 1921'de Garih Eczanesi'ni Beyoğlu Postacılar Sokak No: 5'e taşımıştır. 1934'de eczaneyi İstiklal Caddesi No: 419'a taşımış ve 1939'da Eczacı Necati Gözübüyük'e devretmiştir. Eczaneyi devralan Necati Bey, ismini İstiklal Eczanesi olarak değiştirmiştir.³² Bu eczane aynı adla İstiklal Caddesi'nde Necati Bey'in oğlu Eczacı Faruk Gözübüyük tarafından 2020 yılına kadar işletilmiştir. Garih, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yaparken aynı zamanda eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonu ile ilâç fiyat tarifesi komisyonunda da görev yapmıştır.

Şekil 12. Jacques Garih'in eczanesinde kullandığı mührü. Baytop, *Eczahane'den Eczane'ye*, 105.

Hakkı Bey

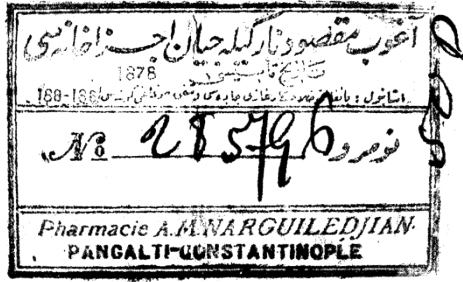
Hakkı Bey'in kim olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yapmıştır.

31 Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi*, 146; Sandalcı, *Belgelerle V*, 167.

32 Remzi Kocaer, *Türkiye Eczacılar Almanığı 1949* (İstanbul: Hüsniyat Basımevi, 1949), 327; Sandalcı, *Belgelerle V*, 114.

Agop Maksud Nargileciyan

1904'te Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan eczacı diploması alan Nargileciyan, babası Maksud Garabet Nargileciyan tarafından 1878'de Yenikapı'da açılan eczanede 1909 yılına kadar birlikte çalışmıştır. 1909'da Agop Maksud Bey eczaneyi Pangaltı'na taşımıştır. *Fitinli Maksut Şurubu ve Terpestesin Ampulleri* isimli iki müstahzar da üreten Nargileciyan, 1960 yılı başında eczaneyi 1944 yılı mezunu eczacı Niyazi Atakan'a devretmiştir. Atakan da eczaneyi 1988 yılına kadar işletmiş ve sonrasında kapatmıştır.³³ Nargileciyan, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yapmıştır.

Şekil 13. Agop Maksud Nargileciyan'ın eczanesinde kullandığı mühür. Sandalcı, *Belgelerle II*, 193.

Vasilyadis Efendi

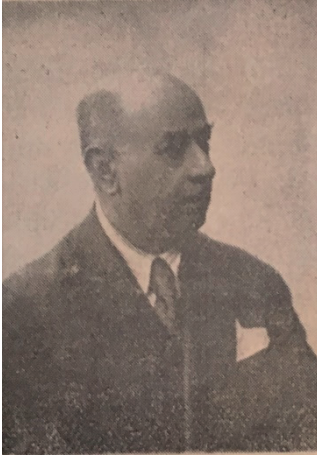
Vasilyadis Efendi'nin nizamnamede sadece soyadı yazılı olduğundan hakkında bilgi bulunmamaktadır. Zira bugüne kadar Vasilyadis soyadını kullanan on üç eczacı tespit edilmiştir. Bunların hangisinin cemiyetin kurucusu olan Vasilyadis Efendi olduğu belirsizdir. Vasilyadis Efendi, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yapmıştır.

Beşir Kemal [Pelin] Bey

1876'da Halep'de doğmuş ve 1897'de Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan mezun olmuştur. 1898'de Eczacı Hamdi Bey ile ortak olarak Bahçekapı'da Halep Eczahanesi'ni açmıştır. Daha sonra eczanenin adını Beşir Kemal Eczahanesi olarak değiştirmiş ve 1917'de Sirkeci'ye taşımıştır. 1922 yılı mezunu Mahmut Cevat [Pelin] Bey'i manevi oğlu olarak kabul eden Beşir Kemal Bey, 1929'da onu eczaneye ortak olarak almış ve aynı yıl 'Beşir Kemal Mahmud Cevat ve Şeriki Eczane ve Müstahzaratı Komandit Şirketi'ni kurmuştur. Türkiye Eczacıları Cemiyeti'nin de kuruculuğunu yapmıştır. İlâç üretimine çok

33 Sandalcı, *Belgelerle II*, 193-195; Sandalcı, *Belgelerle V*, 218.

önem veren Beşir Kemal Bey şu müstahzarları üretmiştir: *Beşir Kemal Balık Yağı Sübyesi*, *Beşir Kemal Kınakına Hülasesi*, *Beşir Kemal Nasır İlacı*, *Beşir Kemal Sıhhat Enfiyesi*. Beşir Kemal Bey'in 12 Mart 1942'de vefat etmesi üzerine eczaneyi Mahmut Cevat Bey idare etmiştir. 1954'te Mahmut Cevat Bey'in de vefat etmesi üzerine eczane 1938 mezunu Halit Öncel'e devredilmiştir. Eczane, 1984'de Bakırköy'e taşınmıştır.³⁴ Beşir Kemal Bey, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yapmıştır.

Şekil 14 (solda). Beşir Kemal Bey (1876-1942). Eyüp Talha Kocacık Arşivi
Şekil 15 (sağda). Beşir Kemal Bey'in eczanesinde kullandığı mühür. Eyüp Talha Kocacık Arşivi

J. M. Kalikiyopulos

J. M. Kalikiyopulos, 1868'de Galata'da Karaköy Caddesi'nde Madella Eczahanesi ismiyle faaliyet gösteren eczaneyi devir almış ve aynı isimle işletmeye devam etmiştir. Eczane 1920 yılına doğru kapanmıştır.³⁵ Kalikiyopulos, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yapmıştır.

Sava Vasil Nazhoğlu

1888 yılı itibariyle Aksaray'da Vatan Eczahanesi'nin sahibi olarak gözükmektedir. 1910'da eczanesi açıktır.³⁶ Nazhoğlu, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucuları arasında olup ilk idare heyetinde üye sıfatıyla görev yapmıştır.

34 "Ölenlerimiz," *Farmakoloğ* 12, 1-4 (1942): 46-48; Baytop, *Eczahane'den Eczane'ye*, 80-81; Sandalcı, *Belgelerle I*, 157-211; Sandalcı, *Belgelerle III-2*, 204-206; Sandalcı, *Belgelerle IV-2*, 138-148; Kocacık, *Farmakoloğ*, 90, 208.

35 Sandalcı, *Belgelerle II*, 29-30; Sandalcı, *Belgelerle II-2*, 100.

36 Sandalcı, *Belgelerle V*, 219.

Şekil 16. Sava Vasil Nazlıoğlu'nun eczanesinde kullanıldığı mühür.
Baytop, *Eczahane'den Eczane'ye*, 66

Pierre Apéry

1852'de doğan Pierre Apéry, 1872'de Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan mezun olmuştur. 1874'te Galata'da 1850'li yıllarda açılan Vélits Eczanesi'ni devralarak Büyük Eczahane ismiyle yeniden açmıştır. 1908'de bu eczaneyi başka bir binaya taşımış ve eczanenin adını Pierre Apéry Eczahanesi olarak değiştirmiştir. Eczacılık alanında çok farklı bir konumu olan Apéry, bir tahlil laboratuvarı da kurmuştur. *Revue Médico-Pharmaceutique* dergisinin uzun süre başyazarlığı yapmıştır. *Annuaire Oriental de Médecine et de Pharmacie* isimli kitabın yazarıdır. *Gazette Médicale d'Orient*, *Journal de la Société de Pharmacie de Constantinople* isimli dergilerde bilimsel yazılar yazmıştır. *Société de Pharmacie de Constantinople* (Cemiyet-i Eczacıyan der Asitâne-i Aliyye) ve *Société des Pharamciens de l'Empire Ottoman* (Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti) isimli eczacılık cemiyetlerinin kurucu üyeliğini ve başkanlıklarını yapmıştır. 24 Ocak 1918'de vefat etmiştir.³⁷ Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.

Pharmacie P. APÉRY

GALATA. Rue Velvodis

à CÔTÉ de la POSTE FRANÇAISE

et en face des Postes Allemande & Russe

Şekil 17 (solda). Pierre Apéry (1852-1918). Eyüp Talha Kocacık Arşivi

Şekil 18 (sağda). Pierre Apéry'nin eczanesinde kullandığı mühür. Eyüp Talha Kocacık Arşivi

37 Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye*, 96-97; Sandalcı, *Belgelerle III*, 24-26; Michèle Nicolas, "Pierre Apéry et ses Publications scientifiques," *Revue d'Histoire de la Pharmacie* 350 (2006): 237-247.

Léon Fridman Irinéu

Viyana Üniversitesi Kimya Fakültesi'nden mezun olmuştur. 1895'te İstanbul'da kimya laboratuvarı açmıştır. Giorgio Dellasudda'nın (Faik Paşa) damadı olmuştur. Dellasudda'nın ölümü üzerine Büyük Della-Sudda Eczahanesi'ni işletmiş bir süre sonra eczaneyi kapatarak sadece kimya laboratuvarıyla ilgilenmiştir.³⁸ Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.

Jean César Reboul

1870'de doğmuş ve Paris Eczacılık Yüksek Okulu'ndan diploma almıştır. 1895'te Beyoğlu'nda Büyük Paris Eczahanesi'ni açmıştır. 1909'da kurulan Devlet-i Osmaniye Eczacıları Cemiyeti'nin (*Société des Pharmaciens de l'Empire Ottoman*) kuruculuğunu ve başkanlığını yapmıştır. Uzun süre Şark Merkez Ecza Deposu'nun yönetim kurulu üyeliğinde bulunmuştur. Eczanesinde ürettiği müstahzarlar: *Vin Reboul*, *Pepto-Fer Reboul*, *Sirop Pectoral Reboul*, *Elixirs Digestifs Reboul*. 1924 mezunu Kemal Müderrisoğlu bu eczanede çalışmaya başlamış, 1928'de Reboul ile ortak olmuş ve 1940'da eczaneyi tamamen satın almış olup bugün bu eczane oğlu Eczacı Mehmet Müderrisoğlu'nu tarafından işletilmektedir. Reboul, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.³⁹

Şekil 19. Jean Cesar Reboul (1870-1944). Eyüp Talha Kocacık Arşivi

38 Sandalcı, *Belgelerle V*, 110

39 Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye*, 100-104; Mert Sandalcı, *Belgelerle Türk Eczacılığı I-2*, (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2002), 218-219; Sandalcı, *Belgelerle III-2*, 210-214; Mert Sandalcı, *Belgelerle Türk Eczacılığı IV-2* (İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2001), 156-165.

Vincent Giannetti (Canzuch)

Joseph Canzuch'un İngiliz Eczahanesi'nde 1900'de çalışmaya başlayan Vincent Giannetti, 1911'de eczanenin sahibi olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında eczanenin adını Kanzuk Eczahanesi olarak değiştirmiştir. Giannetti'nin 20 Nisan 1929'da vefat etmesi üzerine kardeşi Eczacı Sylvio Giannetti, eczaneyi işletmeye devam etmiştir. 1922'de eczacı diploması alan Muhiddin Hüsnü Bey, 1932'de eczaneyi satın alarak ismini İngiliz Kanzuk Eczanesi olarak değiştirmiş ve işletmeye başlamıştır. Kendi soyadını da Kanzuk olarak alan Muhiddin Hüsnü Bey, eczaneyi 1965 yılına kadar işletmiş ve sonra kapatmıştır.⁴⁰ Vincent Giannetti, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.

Hasan Rauf [Görgülü] Bey

1874'te doğan Hasan Rauf Bey, 1899'da Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin Eczacı Sınıfı'ndan mezun olmuştur. 1900'de Haçik Emirzeyan'a ait Numune Eczahanesi'ni satın almış ve adını İstikamet Eczahanesi olarak değiştirmiştir. Divanyolu'nda bulunan bu eczane yangınlar sebebiyle birkaç kez yer değiştirmek zorunda kalmıştır. Hasan Rauf Bey eczanesinde müstahzar yapımına önem vermiş ve ayrıca bir laboratuvar da kurmuştur. Eczacı Mektebi'nin öğrencilerinin bu eczaneye gelerek müstahzar hazırlamak için kullanılan aletlerle çalıştıklarını ve tecrübe edindiklerini bilmekteyiz. Yukarıda bahsettiğimiz *İспенçiyari* ve *Union Pharmaceutique Ottomane* isimli Türkçe ve Fransızca gazetelerin sahibi olan Hasan Rauf Bey, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda ve cemiyetin gazetelerinin çıkarılmasında görev yapmıştır.⁴¹ Hasan Rauf Bey eczanesini Eczacı Mustafa Nahid Bey'e devretmiş, bir ithal ilaç firmasında mesul müdürlük yapmış ve 5 Ekim 1945'te vefat etmiştir. Ürettiği müstahzarların isimleri şunlardır: *Güyo katran*, *Pebeko Diş Macunu*, *Rauf Diş Tozu*, *Dermatin Rauf*, *Rauf Kolonyası*, *Kumral* ve *Siyah Türk Saç Boyası*. 1922'de eczacı diplomasını alan Sırrı Rasim Aktulga, 1924'te Nahid Bey'den İstikamet Eczanesi devralmıştır. Eczane, 1979'da Sırrı Rasim Bey'in oğlu Eczacı Erol Aktulga'ya geçmiş ve Erol Bey'in vefatından bir yıl sonra 1986'da kapanmıştır. Eczaneye ait dolaplar ve bazı malzemeler 1986 yılında Türk Eczacılık Tarihi Müzesi için satın alınmış ve müzeye konulmuştur.⁴²

40 Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye*, 107; Sandalcı, *Belgelerle I*, 46-51; Sandalcı, *Belgelerle I-2*, 70-77; Sandalcı, *Belgelerle II*, 80-82; Sandalcı, *Belgelerle III*, 61-88.

41 Eczacılık tarihi ile ilgili daha önce yapılan yayınlarda Hasan Rauf [Görgülü] Bey'in Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin kurucusu ve yönetim kurulu üyesi olduğu zikredilmektedir. Gerek yaptığımız araştırmalarda gerekse de nizamnamesinde yazan kurucu idare heyeti üyelerinin arasında Hasan Rauf Bey'in adı geçmemektedir.

42 Baytop, *Eczâhâne'den Eczane'ye*, 86-87; Sandalcı, *Belgelerle I-2*, 122-123; Sandalcı, *Belgelerle III-2*, 116-117.

Eugène Dellasuda

Eugène Dellasuda, 1880'de Cadde-i Kebir'de Eczahane-i Öjen Dellasuda adıyla bir eczane açmıştır. 1921'de eczane aynı yerde işletilmeye devam etmektedir. Eugène Dellasuda, eczanesinde *Sirop d'iodure de fer phosphate* isimli bir müstahzar üretmiştir. Yine bu müstahzar üzerine bir kitap yazmıştır.⁴³ Dellasuda, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.

Jean Jurescu

Jean Jurescu Galata Merkez Eczahanesi adıyla bir eczane açmıştır. Eczanenin açılış tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 1923 yılında açık olduğu tespit edilmiştir.⁴⁴ 1902 yılında *Revue Medico-Pharmaceutique* gazetesinde ilaç hazırlama tekniğiyle ilgili yapılan bir tartışmada Jurescu'nun adı geçmektedir. Bu durum Jurescu'nun uzun dönem eczacılık yaptığına işaret etmektedir.⁴⁵ Jean Jurescu, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu ve ilaç fiyat tarifesi komisyonlarında görev yapmıştır.

Hüseyin Hüsnü Bey

Hüseyin Hüsnü Bey'in kim olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.

Elias Tchitchekian (Çiçekyan)

Elias Çiçekyan 1878'de eczacı diplomasını almış ve beş yıl Yemen'de askeri eczacı olarak görev yaptıktan sonra 1884'te Kadıköy, Yel Değirmeni'nde eczane açmıştır. Eczanesini daha sonra Moda Caddesi'ne taşımış 1926 yılında vefat etmiştir.⁴⁶ Çiçekyan, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin eczacılar ve eczaneler kanunu komisyonunda görev yapmıştır.

Şekil 20. Elias Çiçekyan'ın Moda Caddesi'nde bulunan eczanesinde kullandığı mühür.
Baytop, *Eczâhâne'den Eczane* 'ye, 62.

43 Sandalçı, *Belgelerle I*, 63; Baytop, *Eczahane'den Eczane* 'ye, 99. Eugène Dellasuda şeklinde yazılıdır.

44 Sandalçı, *Belgelerle I*, 116.

45 *Revue Medico-Pharmaceutique* 15, 4 (1902): 42; *Revue Medico-Pharmaceutique* 15, 8 (1902): 91-92; Baytop, *Türk Eczacılık Tarihi*, 138.

46 Sandalçı, *Belgelerle V*, 72.

İbrahim Halil Bey

İbrahim Halil Bey'in kim olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin ilaç fiyat tarifesi komisyonunda görev yapmıştır.

Tsalikes Efendi (Tsalikes / Tsaliki ?)

Tsalikes Efendi'nin kim olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin ilaç fiyat tarifesi komisyonunda görev yapmıştır.

Jean Mavrikides

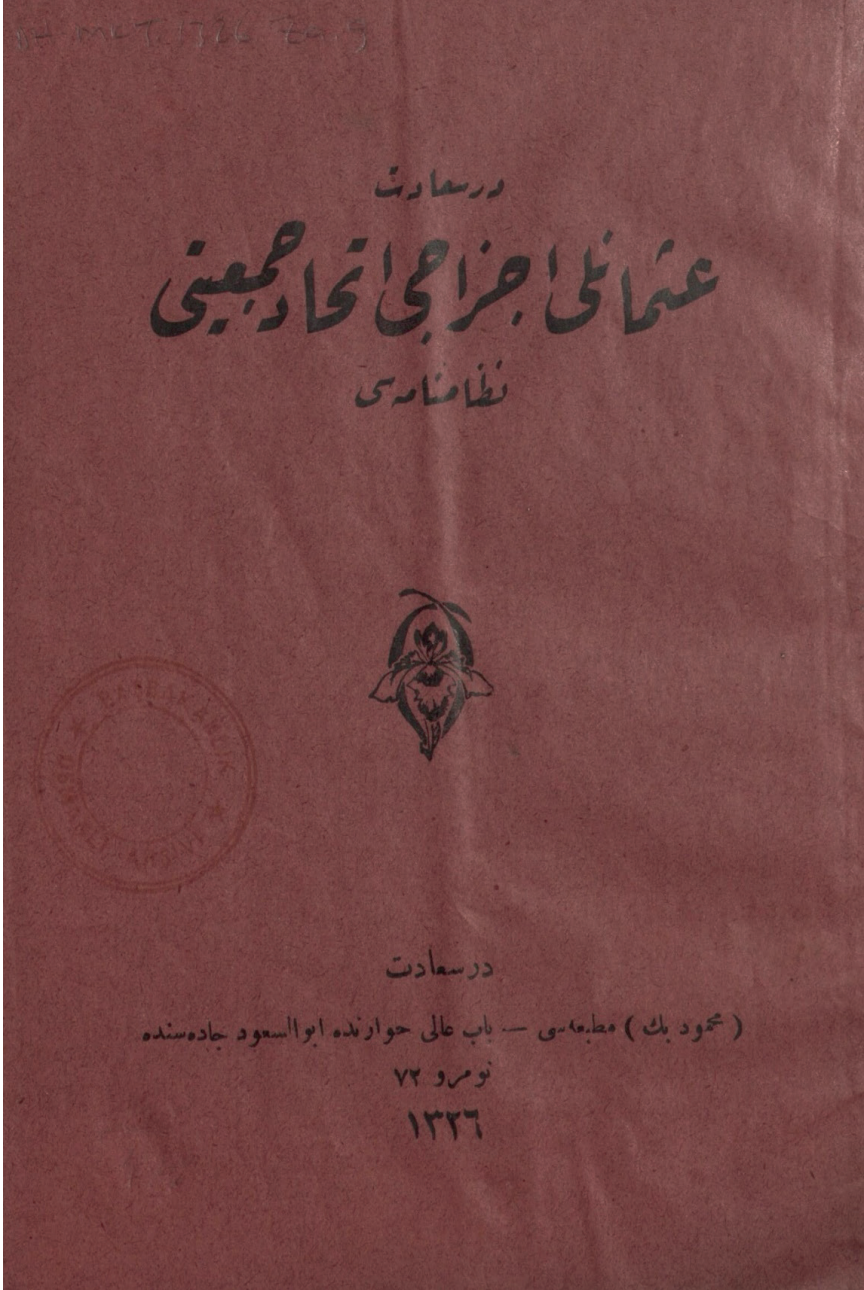
Jean Mavrikides, İstanbul Büyükdere'de Mavrikides Eczahanesi'ni açmıştır. Eczaneni tam olarak hangi yıl açıldığı bilinmemekle birlikte 1888-1914 yılları arasında açık olduğu tespit edilmiştir.⁴⁷ Mavrikides, Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin ilaç fiyat tarifesi komisyonunda görev yapmıştır.

Değerlendirme ve Sonuç

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti'nin meslek cemiyetleri tarihi içerisinde Türk eczacıların öncülüğünde kurulan ilk cemiyet olduğu söylenebilir. Cemiyetin yazışma ve toplantı dilinin Türkçe olması, cemiyet adına Türkçe ve Fransızca dillerinde ve cemiyet gazetesi şeklinde bir yayının planlanmış olması, İkinci Meşrutiyet'in ilk yıllarında İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin oluşturmaya çalıştığı Osmanlı millet kavramına örnek teşkil etmektedir. Cemiyetin isimdeki "İttihad" kelimesini bunu ifade etmektedir. Yaklaşık iki yıl boyunca faaliyet göstermiş olan cemiyet, resmi olarak kapatılmadan dağılmıştır. Gayrimüslim eczacıların cemiyetten kısa sürede ayrılmaları, bu eczacıların büyük kısmının Türk eczacıların yönetimindeki bir dernek çatısı altında toplanmak istemediklerinin göstergesidir. Hasan Rauf [Görgülü] Bey tarafından çıkarılan *İspençiyar* isimli gazetenin cemiyete ait olup olmadığı tam olarak tespit edilememekle birlikte Türkçe olarak yayınlanan ilk eczacılık gazetesi olduğu söylenebilir.

47 Sandalcı, *Belgelerle IV-2*, 81.

EK: OSMANLI ECZACI İTTİHAD CEMİYETİ NİZAMNAMESİ
(BOA, DH. MKT. 2673-3-1, 9 Zilkade 1326 / 3 Aralık 1908)

Dersaadet
OSMANLI ECZACI İTTİHAD CEMİYETİ
Nizamnâmesi

Dersaadet
(Mahmud Bey) Matbaası- Bab-ı Âli civarında Ebusuud Caddesinde
Numero 72

[H] 1326 [M. 1908]

درسعات عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتی نظامنامه سی

۱ - درسعات اجزاجیری ۷۱ آغستوس سنه ۳۳۴ تاریخنده
بالاتحاد «عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتی» نامیله مرکزی درسعاتنده
اولوق اوزره بر جمعیت تشکیل ایتشلردر .

جمعیتک مقاصدی

۲ - عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتک مقصد اساسیسی علی العموم
اجرای صنعت ایدن اسپجیارانک وعلی الافراد اعضای موجوده سنک
منافع مسلکیه لرینی کافه وسائط ممکنه ایله محافظه ومدافعه ایلمکدن
عبارتدر .

شویله که :

(۱) - عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتی کونک درسعات وکونک
طشرده موجود اجزاجیرک حقوق و منافع عمومییه و ذاتیه لرینی یا
رأساً ویاخود وکالة مدافعه و محافظه ایدیه ییلمک اوزره جمعیتک
موجودیت رسمییه سی حکومته طانتقدر .

(۲) اجزاجیرک صنعتلرینه متعلق خصوصانده محاکمه لرینه لزوم
کوریلورسه عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتی مجلس اداره سنک محکمه
تر دنده هیئت عدول صفتنی حائز بولمسی .

Dersaadet Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti Nizamnâmesi

1- Dersaadet eczacıları fi 7 Ağustos sene 324 [20 Ağustos 1908] tarihinde bil-ittihad “Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti” namıyla merkezi Dersaadetde olmak üzere bir cemiyet teşkil etmişlerdir.

Cemiyetin Maksadı

2- Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyetinin maksad-ı esasîsi alelumum icra-yı sanat eden ispençiyarânın ve alel-efrâd âzâ-yı mevcudesinin menâfi-i meslekiyelerini kâffe-i vesait-i mümkünâ ile muhafaza ve müdafaa eylemekten ibarettir.

Şöyle ki:

(1)- Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti gerek Dersaadet gerek taşrada mevcut eczacıların hukuk ve menâfi-i umûmiye ve zâtiyelerini ya resmen veyahut vekâleten müdafaa ve muhafaza edebilmek üzere cemiyetin mevcudiyet-i resmiyesini hükümete tanıtmaktır.

(2)- Eczacıların sanatlarına müteallik husûsatta muhakemelerine lüzum görülürse Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti meclis-i idaresinin mahkeme nezdinde heyet-i udûl sıfatına haiz bulunması.

— ۳ —

- (۳) — فلك ترقیات حاضرہ سیلہ متناسب بر عثمانلی دستور۔
الادویہ سی تألیفنه جالیشمق .
- (۴) — مملکت ومعیشتمزہ موافق براجزا تعرفہ سی تنظیم ایتمک .
- (۵) — بالعموم اجزاجیلرک منافع وطنہ وسحت همومیہ یہ
وترقیات اسپجیاریہ یہ خادم بر طریق تقیب فکر مقدسندہ اتحاد
ایلملری اسپابی تأمین ایتمک .
- (۶) — آوروپادہ کی اجزاجی جمیتلریلہ متبادیاً محابرات ومنا۔
سیپادہ بولنہرق روابط دوستانہ پیداسنہ جالیشمق .
- (۷) — بالعموم ممالک متمدنہدہ اولدینی کبی جمعیت اعضاسنک
وسائط نقلیہ ومخبرہ وسائر مؤسسات صنعتکارانہ واسباب مدنیہدن
ممتاز بر صورتدہ استفادہ لرینی تأمین ایتمک .
- (۸) — اجزاجیلر میانسنده تحدرت ایدمک هر درلو اختلافاتی
حل واجرای صنعت خصوصندہ لزومندہ اعضای موجودہ یہ معاونت
ایتمک .
- (۹) — مآذونیت رسمیه یی حائر اولنلردن غیر یی اجزاجیلق
ایدنلری اجرای صنعتدن منہه جالیشمق .
- (۱۰) — اخوت ومنافع مشترکہ یہ خادم خصوصاتدہ معاونتدہ
بولنلق اوزرہ بر تعاون صندینی تأسیس اولنہجق بودہ آروجه ر
تعلیمانہ مربوط اولهجقدر .
- (۱۱) — مناسبات مسلکداشی یہ طاند خصوص نظر اعتسایہ
آلنہرق طاند اولدینی موادی تطبیق ، ترقیات اسپجیاریہ یہ سعی وغیرت
ایتمک ولدی الايجاب ممالک عثمانیہدہ کی اجزاجیلر جمع ایدیلہرک
قونفرانسر ، مجالس فنیہ تشکیل واتسپیل ایتمک .

-3-

(3)- Fennin terakkiyât-ı hazırasıyla sile mütenasip bir Osmanlı düstürü'l-edviyesi telifine çalışmak.

(4)- Memleket ve maişetimize muvafık bir ecza tarifesi tanzim etmek.

(5)- Bil-umum eczacıların menâfi-i vatana ve sıhhat-ı umûmiyeye ve terakkiyât-ı ispençiyariyeye hâdim bir tariki takip fikr-i mukaddesinde ittihad eylemeleri esbabını temin etmek.

(6)- Avrupadaki eczacı cemiyetleriyle mütemâdiyen muhaberat ve münasebette bulunarak revâbıt-ı dostane peydasına çalışmak.

(7)- Bil-umum memâlik-i mütemeaddinede olduğu gibi cemiyet âzâsının vesait-i nakliye ve muhabere vesair müessesât-ı sanatkârane ve esbab-ı medeniyeden mümtaz bir surette istifadelerini temin etmek.

(8)- Eczacıların meyanında tahaddüs edecek her türlü ihtilâfâtı hal ve icrâ-yı sanat hususunda lüzumunda âzâ-yı mevcudeye muavenet etmek.

(9)- Mezuniyet-i resmiyeye haiz olanlardan gayri eczacılık edenleri icrâ-yı sanattan men'e çalışmak.

(10)- Uhuvvet ve menâfi-i müşterekeye hâdim husûsatta muavenette bulunmak üzere bir teavün sandığı tesis olunacak bu da ayrıca bir talimata merbut olacaktır.

(11)- Münasebet-i meslekdaşîye ait husus nazar-ı itinaya alınarak ait olduğu mevâdd tatbik, terakkiyât-ı ispençiyariyeye say ve gayret etmek ve lede'l-icâb Memâlik-i Osmaniyedeki eczacılar cem edilerek konferanslar, mecâlis-i fennîye teşkil ve teshil etmek.

— ٤ —

- (١٢) — مسائله فينه نك حلى ايجون لى الايجاب حكومت عثمانيه معانت ايلمك .
- (١٣) — ممالك عثمانيه ده عطار ، كوكجى واجزا تاجر لر ينك صحت و منافع عموميه به منافى حرکاتى و بومثلولر ك اقتصاد نقطه نظر ندن اجزا جيلر ك حقوق تجار به لر نى محل احوال و معاملاتى مانع بر نظامنامه تنظيم و ترتيب ايديلهرك تطبيق و اجراسنى حكومت عثمانيه به قبول ايتدير مك .
- (١٤) — اجزا جيلردن اجراى صنعته مقتدر اوليانلره معاونت صنعتكارانه و تقديه ده بولمق و يا بولردن و فات ايدنلردن ورته وعائله لر ندن دوچار مضايقه اولنلرينه معاونتده بولمق اوزره خصوصى برتعايات تنظيم ايتمك .
- (١٥) — مستحضرات جالينوسيه نك مملكتمزده استحضار نى تايمين و ايجاب ايدن محللرده متعدد دارالاستحضار و فابريقه كشادا ايتمك .
- (١٦) — لى الايجاب حكومت عثمانيه نك احتياجات اسپچياريه ولوازمات جراحيه سنه معاونت و سائلنى ممكن مرتبه استكمال ايتمك .
- (١٧) — عثمانلى اجزا جيلرى ايجون بر مركز استخبارات و استيضاحات اولق اوزره داخليه نظارتنه مربوط و واسطه عرض و تبليغ اولان انجمن طبيه ملكيه نى مرجع اتخاذا ايلمك بناء عليه معاملات و وقوعات رسميه حقنده واقع اوله جق استيضاحاتك اجراى ايجابى انجمنه محول بولنه جقدر .
- (١٨) — اجزا خانه لرده مستخدم قائفه و شا كردلر ك صورت اتخاب و شرائط استخدام و اصلاح احوال لريله ترفيه و اقدار لر ينه غيرت ايديله جك و بوده آيوجه بر نظامنامه به مربوط اوله جقدر .

-4-

(12)- Mesâil-i fennîyenin halli için lede'l-icâb Hükümet-i Osmaniyeye muavenet eylemek.

(13)- Memâlik-i Osmaniyede attâr, kökçü ve ecza tacirlerinin sıhhat ve menâfi-i umûmiyeye münâfi hareketına ve bu misillülerin iktisat nokta-i nazarından eczacıların hukuk-ı ticariyelerini muhil ahvâl ve muamelâtını mani bir nizamnâme tanzim ve tertip edilerek tatbik ve icrasını Hükümet-i Osmaniyeye kabul ettirmek.

(14)- Eczacılaran icra-yı sanata muktedir olmayanlara muavenet-i sanatkârane ve nakdiyede bulunmak veya bunlardan vefat edenlerden varise ve ailelerinden düçar-ı müzâyaka olanlarına muavenette bulunulmak üzere husûsi bir talimat tanzim etmek.

(15)- Müstahzarat-ı calinusiyenin [galenik] memleketimizde istihzarını temin ve icâb eden mahallerde müteaddid darü'l-istihzar ve fabrika küşad etmek.

(16)- Ledel-icâb Hükümet-i Osmaniyenin ihtiyâcât-ı ispençiyariye ve levazimât-ı cerrahiyesine muavenet vesailini mümkün mertebe istikmâl etmek.

(17)- Osmanlı eczacıları için bir merkez-i istihbârât ve istihzâhât olmak üzere Dâhiliye Nezâretine merbut ve vasita-yı arz ve tebliğ olan encâmın Encümen-i Tıbbiye-i Mülkiyeyi merci ittihaz eylemek binaenaleyh muamelât ve vukuât-ı resmiye hakkında vaki olacak istizâhâtın icra-yı icâbı encümene muhavvel bulunacaktır.

(18)- Eczahanelerde müstahdem kalfa ve şakirdlerin suret-i intihâb ve şerâit-i istihdam ve ıslah ahvalleriyle terfiye ve ikdârlarına gayret edilecek ve bu da ayrıca bir nizamnâmeye merbut olacaktır.

— ۵ —

(۱۹) — عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتی درسعادت و طشردده کی اجزاجیلرک منافع رسمیه وغبر رسمیه لرینه تعلق ایدن خصوصاته دائر حکومت عثمانیه نزدنده نشبثانده بولنهرق مدافعه ایله مکلفدر .

جمعیتک تشکیلاتی

۳ — عثمانلی اجزاجی اتحاد جمعیتی شهر مزده بولسان اعضای دائمه ایله ممالک عثمانیه واجنبیه ده کی عددلری غیر محدود اعضای مخبره وفقزیه دن مرکبدر .

۴ — مجلس اداره هیئتی اعضای دائمه طرفندن اکثریت مطلقه وخفیه ایله تعیین اولنور . بر رئیس ، بر رئیس ثانی واون اعضادن مرکب اولوب کاتب عمومی ، کاتب خصوصی حافظ کتب ، محاسبه جی ، صندوق امینی مجلس اداره هیئتی ایچلرندن انتخاب وتعیین ایدر .

۵ — جمعیت عین وظائف ومقاصده خادم یکوجود اولدیقندن کرک اعضای دائمه کرکسه مجلس اداره هیئتی جمعیه عاند کافه آمال ووظائفی کمال صدق واستقامتله تعقیب وحسن تمشیتله موظفدر .

۶ — اعضای دائمه اجزاجیلق دیپلومه سنی حائز استانبولک حدودی داخلنده ساکن اجزاجیلردن ، اعضای مخبره ولایات عثمانیه وممالک اجنبیه ده ساکن کذا اجزاجی دیپلومه سنی حائز اجزاجیلردن واعضای فخریه ایسه کرک استانبول ، کرک ولایات عثمانیه وممالک اجنبیه ده اقتدار غلمیه وفنیه سیله شهرت شمار ارباب وقوفدن ویا تألیفات

-5-

(19)- Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti Dersaadet ve taşradaki eczacıların menâfi-i resmiye ve gayr-ı resmîyelerine taalluk eden hususâta dair Hükümet-i Osmaniye nezdinde teşebbüsâtta bulunarak müdafaa ile mükelleftir.

Cemiyetin Teşkilatı

3- Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti şehrimizde bulunan âzâ-yı dâime ile Memâlik-i Osmaniye ve ecnebiyedeki adetleri gayr-ı mahdut âzâ-yı muhâbire ve fahriyeden mürekkeptir.

4- Meclis-i idare heyeti âzâ-yı dâime tarafından ekseriyet-i mutlaka ve hafiyeye ile temin olunur. Bir reis, bir reis-i sâni ve on âzâdan mürekkep olup kâtib-i umûmî, kâtib-i husûsî, hâfız-ı kütüb, muhasebeci, sandık emini meclis-i idare heyeti içlerinden intihap ve tayin eder.

5- Cemiyet aynı vezaif ve makasıda hâdim-i yekvücut olduğundan gerek âzâ-yı dâime gerekse meclis-i idare heyeti cemiyete aid kâffe-i amâl ve vezaifi kemâl-i sadık ve istikametle takip ve hüsn-i temşiyete muzafferdir.

6- Âzâ-yı dâime, eczacılık diplomasına haiz İstanbul'un hudûd-i dâhilinde sakin eczacılardan, âzâ-yı muhâbire vilâyât-ı Osmaniye ve memâlik-i ecnebiyede sakin keza eczacı diplomasına haiz eczacılardan ve âzâ-yı fahriye ise, gerek İstanbul gerek vilâyât-ı Osmaniye ve memâlik-i ecnebiyede iktidar-ı ilmiye ve fennesiyle şöhretşâr erbâb-ı vukûftan veya telifât-ı

— ۶ —

معتبره سندن برائری جمعیت نامنه اهدا ایدن ویا جمعیتک سلك و ترقیاته
خادم معاونتده بولنان ذوات معارفه باندن عبارتدر .

۷ — جمعیتک انتخابات و مذاکرات داخلیه سنه یالکیز اعضای
دائمه اشتراك ایدر .

۸ — اعضای دائمه و اعضای مخایره ، اعضای فخریه میانته
داخل اوله جقیر یا تخریراً مراجعت و یا خود اعضای دائمه دن ایکی
ذاتک توصیه سیله ایلك اجتماع عمومیده اکثریت آرا ایله قبول اولنور .

۹ — جمعیتک بالمعوم اعضالرینه جمعیت طرفدن رسمی مهر ایله
مهور رئیس و کاتب همومینک امضالریله محض برقطعه دیپلومه ایله بر
عدد نظامنامه و تعیینتی مشهر برده تخریرات اعطا اولنور .

۱۰ — جمعیته تمین اولنان، اعضالر استانبولده ایسه دیپلومه تک
حین تسلیمنده دفتر مخصوصنه امضا ایده جک طشره و جمالك اجنبیه ده
بولنانلره با پوسته ارسال ایدیلوب قبول ایتدکرینه دائر اوج ماه ظرفنده
جمعیته اشعار عکس حالده جمعیته داخل اولماش عد ایدیله جکدر .

جمعیته اشتراك

۱۱ — جمعیتک مصارفاتنه قارشولق اولوق اوزره بر دفعه یه
مخصوص اوله رق اعضای دائمه تک قبول معامله قیدیله سنک حین
اجرا سنده یازم لیرا و ماهیه اون غروش حسابیله هر سنه آلتی تقسیمده
یوز یکریمی غروش تأدیه ایده جکدر .

-6-

müteberesinden bir eseri cemiyet namına ihdâ eden veya cemiyetin sülûk ve terakkiyâtına hâdim-i muavenet bulunan zevât-ı maarifândan ibarettir.

7- Cemiyetin intihabât ve müzakerât-ı dâhiliyesine yalnız âzâ-yı dâime iştirak eder.

8- Âzâ-yı dâime ve âzâ-yı muhâbire, âzâ-yı fahriye meyanına dâhil olacaklar ya tahriren müracaat veyahut âzâ-yı dâimeden iki zatın tavsiyesiyle ilk ictimâ-yı umûmiyede ekseriyet-i ârâ ile kabul olunur.

9- Cemiyetin bil-umum âzâlarına cemiyet tarafından resmî mühür ile memhûr reis ve kâtib-i umûmînin imzalarıyla mûmzâ bir kıt'a diploma ile bir adet nizamnâme ve tabiyetini müşir bir de tahrirat ita olunur.

10- Cemiyete tayin olunan âzâlar İstanbul'da ise, diplomanın hîn-i tesliminde defter-i mahsusuna imza edecek taşra ve memâlik-i ecnebiyede bulunanlara ba-posta irsal edilip kabul ettiklerine dair üç mâh zarfında cemiyete işâr aksi halde cemiyete dâhil olmamış addedilecektir.

Cemiyete İştirak

11- Cemiyetin masarifâtına karşılık olmak üzere ve bir defaya mahsus olarak âzâ-yı dâimenin kabul muamele-i kaydiyesinin hîn-i icrasında yarım lira ve mahiye on kuruş hesabıyla her sene altı taksitte yüz yirmi kuruş tediye edecektir.

— ۷ —

- ۱۲ — اعضای دائمه‌لر آرزو ایتدکلی تقدیرده بر لیرای عثمانی تأدییه ایدرک جمعیه مخصوص بر قطعه دیپلومه اخذ ایدیه بیلور .
- ۱۳ — اعضای فخریه‌لر دخی آرزو ایتدکلی تقدیرده اقل بر لیرا اعطا ایدرک جمعیه مخصوص بر قطعه دیپلومه اخذ ایدیه بیلور .
- ۱۴ — اعضای مخبره‌لر جمعیه قارشو دخولیه خرجی ایلهمکلف اولوب دیپلومه‌لری مجاناً اعطا ایدیلور .
- ۱۵ — جمعیتک سنه دوریه‌سی هر سنه تاریخ تشکیلی اولان ۷ آغستوس سنه ۳۲۴ دن بدأ ایدر وصره نومروسی اخذ ایدر .
- ۱۶ — تقاسیطی بر سنه ظرفنده تأدییه ایتیمان اعضای دائمه‌لر سنه دوریه انتخاباتی حقی ضایع ایدر . ایکی سنه تأدییه ایتیمانلر اعضالقی حقوقی دخی غائب ایدوب قیدلری ترقین اولتور . شو قدر وارکه چند سنه مرورنده ینه داخل اولوق استیانلر مرور ایدن سنه‌لک هائدتاتی تأدییه ایدرک قیدلری تجدید اولتور .
- ۱۷ — هر نه صورتله اولور ایسه اولسون جمعیتدن قیدلری ترقین اولنان هر نوع اعضالر کافه حقوقلری برلکده ضایع ایدرلر . وبوبابده جمعیتدن هیچ بر شی طلبه حقلری اولیه‌جینی کبی مسموع دخی اولیه‌جقدر ،
- ۱۸ — جمعیت فنون اسپجاریه ومقالات مفیده وفتیه‌دن باحث شمیدلک هر آیک اونیشنده عثمانلی وفرانسیز لسانی اوزره بر غزته نشر واعضای دائمیه اشبو غزته مجاناً توزیع وارسال ایدیه‌جکدر .
- اعضای مخبره وفخریه‌لردن هر سنه غزته ابونمان بدلی استیفا ایدیه‌جکدر .

-7-

12- Âzâ-yı dâimeler arzu ettikleri takdirde bir lira-yı Osmanî tediye ederek cemiyete mahsus bir kıta diploma ahz edebilir.

13- Âzâ-yı fahriyeler dahi arzu ettikleri takdirde akal bir lira itâ ederek cemiyete mahsus bir kıta diploma ahz edebilir.

14- Âzâ-yı muhâbireler cemiyete karşı duhûliye harcı ile mükellef olmayıp diplomaları meccanen itâ edilir.

15- Cemiyetin sene-i devriyesi her sene tarih-i teşkili olan fi 7 Ağustos sene 324den bed eder ve sıra numarası ahz eder.

16- Tekasiti bir sene zarfında tediye etmeyen âzâ-yı dâimeler sene-i devriye intihabâtı hakkını zayı eder. İki sene tediye etmeyenler âzâlık hukukunu dahi kaybedip kayıtları terkin olunur. Şu kadar var ki çend sene mürûrunda yine dâhil olmak isteyenler mürûr eden senelik aidatını tediye ederek kayıtları tecdit olunur.

17- Her ne surette olur ise olsun cemiyetten kayıtları terkin olunan her nevi âzâlar kâffe hukuklarını birlikte zayı ederler. Ve bu bâbda cemiyetten hiçbir şey talep hakları olmayacağı gibi mesmû dahi olmayacaktır.

18- Cemiyet, fûnûn-ı ispençiyarîye ve makalât-ı müfide ve fenniyeden bahis şimdilik her ayın on beşinde Osmanlı ve Fransız lisanı üzere bir gazete neşr ve âzâ-yı dâimeye işbu gazete meccanen tevzi ve irsal edilecektir. Âzâ-yı muhâbire ve fahriyelerden her sene gazete abonman bedeli istifa edilecektir.

— ۸ —

۱۹ — بالجملة اعضاء میاننده جمعیتك شرف و حیثیتنه و منافع و مقاصدینه منافی حرکاتده بولناتلرك اسامیسی دفتر مخصوصدن ترقین ایدیله جکدر آنحق بوخصوص اون اعضا طرفندن تکلیف و جمعیتك ایلک اجتماع عمومیسنده لاقله اوتوز اعضانك نلثان اکثریت آراسیله اجرا اولنه جقدر .

هیئت اداره و وظائفی

۲۰ — رئیس اول حکومتده و خارجه قارشو جمعیتك وکیلدر . مجلسه ریاست ایدر ، مذاکراتی آچار و ایجابنده قبار . تساوی آرا و قوعنده رأی غالب عد ایدیلور . مجلسه افاده و مطالعانی اولنلره مآذونیت ویرر . آرزو ایدرسه مقامی رئیس ثانییه بولنمدینی تقدیرده اعضادن برینه ترك ایله مذاکراته اشتراك ایدر . ایجابنده مجلس عمومی فوق العاده اجتماعه دعوت ایدر . مجلس اداره نك و وظائفی تقیش و ضبطنامهده محرر موادك آیری آیری مذاکره سنی تدقیق ولدی الایجاب آرایه دعوت ایدر و بشون مقرراتی کاتب عمومیله برلکده امضا ایدر . واردات و صرفیاتك حسن اداره سیله جمعیتك تعالی شان و شرفنه خدمت و غیرتله مکادر .

۲۱ — مجلس اداره هیئتی فخری اوله رق ایفای وظائف ایدر .

۲۲ — رئیس اول لمعدرة بولنرزه رئیس ثانی ، رئیس ثانیده بولنرزه کاتب عمومی بالوکاله مقام ریاستی اشغال ایدر . اگر اوچیده بولنیه جق اولور ایسه مجلس انعقاد ایدر من .

-8-

19- Bilcümle âzâlar meyanında cemiyetin şeref ve haysiyetine ve menâfi ve makasüdine münâfi harekette bulunanların esâmisi defter-i mahsusadan terkin edilecektir ancak bu husus on âzâ tarafından teklif ve cemiyetin ilk ictima-yı umûmiyesinde lâakal otuz âzânın sülûsan ekseriyet-i ârâsiyle icra olunacaktır.

Heyet-i İdare Vezaifi

20- Reis-i evvel hükümete ve harice karşı cemiyetin vekilidir. Meclise riyaset eder. Müzakerâtı açar ve icabında kapar. Tesavi-yi ârâ vukuunda reyi galip addedilir. Meclise ifade ve mütalaâtı olanlara mezuniyet verir. Arzu ederse makamını reis-i sâniye bulunmadığı takdirde âzâdan birine terk ile müzakerâta iştirak eder. İcabında meclis-i umûmiyi fevkalâde ictimaa davet eder. Meclis-i idarenin vezaifini teftiş ve zabıtnamede muharrer mevâddın ayrı ayrı müzakeresini tedkik ve lede'l-icâb ârâya davet eder. Ve bütün mukarreratı kâtib-i umûmiyle birlikte imza eder. Varidat ve sarfiyatın hüsn-i idaresiyle cemiyetin taâlî-i şân ve şerefine hizmet ve gayretle mükellefidir.

21- Meclis-i idare heyeti fahri olarak ifa-yı vazife eder.

22- Reis-i evvel mazuren bulunmazsa reis-i sâni, reis-i sâni de bulunmazsa kâtib-i umûmi bilvekalâ makam-ı riyaseti işgal eder. Eğer üçü de bulunmayacak olur ise meclis inikat edemez.

۲۳ - رئیس ثانی منافع عامه به متعلق فی ایراد ایدیه جک نطقله تجارب و ممارسات و مطالعاتک درجائی نفتیش و تنظیم و جمعیت اداره خانه سی ادوات و اشیاسنک حال انتظامده بولنسنه و جمعیتجه وقوعبوله جق تنزهلرده هر خصوصاتک محور لایقنده جریانی نظارت و اداره ایده جکدر .

۲۴ - کاتب عمومی جمعیتک بدایت تأسیسندنبرو هر نوع اوراق و دفاتری و جمعیتک مهرینی حسن محافظه و رئیسک انضمام رأیله مذاکراتک نوعی ناطق و منافع عامه بی متضمن ویریه جک نطقله اجمالاً جمعیتسه عائد خصوصاتک نشرینه و مجلس ضبطنامه سنک قبل - الانقادی دفتر مخصوصه قید ایله رئیس ایله برلکده امضا ایده جک و جمعیته ورود ایدن بالجمله اوراقی دفتر مخصوصه مآلاً قید و مجلس انعقاد ضبطنامه سنی و او کونکی مذاکراتک فذلکهنی یا خلاصه و یا عیناً قرائت ایده جک و جمعیت غزته سنک منتظماً توزیعنی تأمین ایچون کذا بر دفتر مخصوصه قید و ضبط ایده جک و دیپلومه لر ایله اوراق مخبراتی رئیس ایله برلکده مهرایه جک و جمعیتسه عائد کتب متنوعه ایله خارجدن توارد ایدن رسائل و جرائد طبیه متنوعه لرلی حافظ کتبه تسلیم ایله هر بری ایچون حافظ کتبدن مقبوض آله جق و بونلری دخی دفتر مخصوصه قید ایده جکدر و کندیسنک ید احتیام و محافظه سنه مودوع اوراق و دفاتری هیچ برکسه یه ولو موقه اولسون ویره میه جک یالکر کچمش سنهلردن برشی سئوال اولنورسه قیده مراجعتله ایستیلان معلوماتی اعطا ایده جکدر .

۲۵ - کاتب خصوصی مجلسک انعقادنده وقوعبولان مذاکراتی

-9-

23- Reis-i sâni menâfi-i ammeye müteallik fenni irat edilecek nutuklarla tecârüb ve mümeresat ve mütâlaatin derecâtını teftiş ve tanzim ve cemiyetin idarehanesi edevat ve eşyasının hal-i intizamda bulunmasına ve cemiyetçe vuku bulacak tenezzühlerde her hususâtın mihver-i layıkında cereyanı nezâret ve idare edecektir.

24- Kâtib-i umûmî cemiyetin bidayet-i tesisinden beri her nevi evrak ve defteri, cemiyetin mührünü hüsn-i muhafaza ve reisin inzimâm-ı reyile müzakerâtın nevini natık ve menâfi-i ammeyi mütazammın verilecek nutukların icmalen cemiyete ait hususâtın neşrine ve meclis zabıtnamesinin kable'l-inikat defter-i mahsusuna kayd ile reis ile birlikte imza edecek ve cemiyete vürûd eden bilcümle evrakı defter-i mahsusuna mealen kayıt ve meclis inikat zabıtnamesini ve o günkü müzakerâtın fezlekesini ya hülasaten veya aynen kıraat edecek ve cemiyet gazetesinin muntazaman tevziini temin için keza bir defter-i mahsusaya kayıt ve zabt edecek ve diplomalar ile evrak muhaberatını reis ile birlikte mühürleyecek ve cemiyete ait kütüb-i mütenevvia ile hariçten tevârüt eden resail ve ceraid-i tıbbiye-i mütenevviaları hâfız-ı kütübe teslim ile her biri için hâfız-ı kütübden makbuz alacak ve bunları dahi defter-i mahsusuna kayd edecektir ve kendisinin yed-i ihtimam ve muhafazasına mevdû evrak ve defâtiri hiçbir kimseye velev muvakkaten olsun veremeyecek yalnız geçmiş senelerden bir şey sual olunursa kayda müracaatla istenilen malûmatı itâ edecektir.

25- Kâtib-i husûsî meclisin inikatında vuku bulan müzakerâtı

- ۱۰ -

دفتر مخصوصه قید وکله جک جمعیتده قرائت و رئیسله برلکده امضا ایده جکدر . قانوننامه یه علاوه سی قرارلشد بریلان مقرراتی آروجه بردفته قید واتباع اولنه جقدر و نظامننامه به درجه لزوم کورلیان مقررات دخی آروجه قید اولنه جقدر و لزوم کورینان قیود و مقرراتک مطالعه سنی تسهیل ایچون مکمل بر فہرست طوتہ جقدر .

۲۶ — کانلردن برینک غیبوتنده دیکری وکالت ایکیسیده بولنرزه رئیس اعضادن برینسی توکیل ایده جکدر .

۲۷ — حافظ کتب کتیخانه ده موجود بر موجب ایسته کتاب و رسائل و جرائدک تمامها حسن محافظه سنه و موجودلرینک تکثیرینه بغایت اعتنا ایده جک و عکسی حالده مشول اوله جقدر و دفتر مخصوصنده حروف هجا ترتیبی اوزره کتاب و غیرتہ لری ترقیم ایده جک و کتیخانه یه اهدا ایدیلان کتب متسوعه لری و کیمیل طرفندن ویرلدیکنی دفتر مخصوصه قید ایده جک و اعضا طرفندن موقه طلب اولنان کتاب و جرائدک عدم تسلیمی مسئولیتی حافظ کتبه عائد اوله جق و بویابده بعض قیود زیرده بند مخصوصنده ایضاح ایدلشدر .

۲۸ — صندوق امینک صندوق موجودی بر موجب دفتر ید اقتدار و امنیتنه مودوع اولدیقندن عدم اقتدار و سوء اداره بوزندن ظهور ایده جک آچیق صرف شخصنه عائد و مسئولیتله برابر ضامندره . و تقسیطی ایفا ایتمیان اعضا لک اسامینسی هیئته بیلدیره جک و تحصیلاتی دخی عوق و تأخیره او فرامیه رق وقت و زمانیه استیفا ایده جکدر و محاسبه جی طرفندن برای تحصیل مقرراتی ناطق آلہ جی قوجانلری دفتر مخصوصه قید ایده جکدر رئیس و محاسبه جینک اعضا لریله مضی مطبوع چکدن باعدا هیچ بر صورتله تأییدنه بولفیه جقدر .

-10-

defter-i mahsusuna kayd ve gelecek cemiyette kıraat ve reisle birlikte imza edecektir. Kanunnameye ilavesi kararlaştırılan mukarreratı ayrıca bir deftere kayd ve ittiba olunacaktır ve nizamnâmeye dercine lüzum görülmeyen mukarrerat dahi ayrıca kayd olunacaktır ve lüzum görünen kuyud ve mukarreratın mütâlaasını teshil için mükemmel bir fihrist tutacaktır.

26- Kâtiplerden birinin gaybûbetinde diğeri vekâlet, ikisi de bulunmazsa reis âzâdan birini tevkil edecektir.

27- Hâfız-ı kütüp kütüphanede mevcut ber-mûcib liste kitap ve resâil ve cerâidin bi-tamamiha hüsn-i muhafazasına ve mevcutlarının teksirine begayet itina edecek ve aksi halde mesul olacaktır ve defter-i mahsusunda hurûf-ı hece tertibi üzere kitap ve gazeteleri terkim edecek ve kütüphaneye ihda edilen kütüb-i mütenevviyalı ve kimler tarafından verildiğini defter-i mahsusuna kayıt edecek ve âzâlar tarafından muvakkaten talep olunan kitap ve cerâidin adem-i teslimi mesuliyeti hâfız-ı kütübe ait olacak ve bu bâbda bazı kuyûd zîrde bend-i mahsusunda izah edilmiştir.

28- Sandık emininin sandık mevcudu ber-mûcib-i defter yedd-i iktidar ve emniyetine mevdü olduğundan âdem-i iktidar ve sûi idare yüzünden zuhur edecek açık, sırf şahsına ait ve mesuliyetle beraber zâmindir. Ve taksidi ifa etmeyen âzâların esâmisini heyete bildirecek ve tahsilatı dahi avk ve tehire uzatmayarak vakit ve zamanıyla istifa edecektir ve muhasebeci tarafından berây-ı tahsil mukarreratı nâtik alacağı koçanları defter-i mahsusuna kayıt edecektir reis ve muhasebecinin imzalarıyla mûmza matbu çekinden mâadâ hiçbir suretle tediyatta bulunmayacaktır.

— ۱۱ —

۲۹ — محاسبه جی دفتر مخصوص موجبجه دیپلومه خرجیله سنهک تقسیط بدلرینک تحصیل ایچون لازمکلانله مقبوض علم و خبر- لرینی دیب قوجانله اسامیرله تحریر و صندوقکاره تودیع ایلر .

۳۰ — هیئت اداره اعضارنی جمعیتک احوال مالیه سنی دائمی نظر تفتیشدن دور طومیه جقلری کبی ترقی نقطه نظرندن احوال معنویه سنی دخی دائما نظر اعتسایه آلهرق استکمال ترقی و تعالیسی ایچون هر درلو فدا کارلنی اختیار آیده جکلدر .

اوج دفعه صره ایله بلا عذر مجلسده بولنمیان اداره اعضارنی استعفا ایتمش عد اولسهرق دردنجی اجتماعده برینه دیکری انتخاب ایدیله جکلدر .

۳۱ — مجلس اداره جمعیه تاند کافه مسائلی تدقیق و اکثریت آرا ایله تحت قراره آلهرق مرعیت و اجراسی جائز اولوب اکثریت آرا ایله قرار کیر اولمیان جمعیه متعلق خصوصات معتبر و مرعی اوله منز .

۳۲ — مجلس اداره اعضارنی هر شهر رومینک یدنجی ویکرمی برنجی کونلری وقت ظهر دن بر ساعت صکره دائره مخصوصنده اجتماع ایدر رئیس هر نه وقت لزوم کورسه ایکی کون اول اعضارله تحریر آ بیان کیفیت ایلمک اوزره فوق العاده اولهرق اجتماعه دعوت ایدر اجتماع کونلری جمعه ، جمعه ایرتسی ، بازار و یا خود ایام دینه دن برینه مصادف اولورسه بر کون صکره به تعایق اولنور .

۳۳ — جمعیتک سنه دوریه سنه اونیش کون قلهرق جمعیت اجتماع عمومی به دعوت اوله جق رئیس ثانی بر سنه طرفنده جمعیتک

-11-

29- Muhasebeci, defter-i mahsus mûcibince diploma harcıyla senelik taksit bedellerinin tahsili için lazım gelenlere makbuz ilmühaberlerinin dip koçanlara esâmileriyle tahrir ve sandukkâra tevdi eyler.

30- Heyet-i idare âzâları cemiyetin ahval-i maliyesini daima nazâr-ı teftişinden dûr tutmayacakları gibi terakki nokta-yı nazarından ahvâl-i maneviyesini dahi daima nazar-ı itinaya alarak istikmâl-i terakki ve tealisi için her türlü fedakârlığı ihtiyar edeceklerdir.

Üç defa sırayla bilâ-özü mecliste bulunmayan idare âzâları istifa etmiş addolunarak dördüncü içtimada yerine diğeri intihab edilecektir.

31- Meclis-i idare cemiyete ait kâffe-i mesaili tedkik ve ekseriyet-i ârâ ile taht-ı karara alınarak meriyet ve icrası caiz olup ekseriyet-i ârâ ile karagîr olmayan cemiyete müteallik hususât muteber ve meri olamaz.

32- Meclis-i idare âzâları her şehir-i rumînin yedinci ve yirmi birinci günleri vakt-i zuhrdan bir saat sonra daire-i mahsusta içtimai eder. Reis her ne vakit lüzum görürse iki gün evvel âzâlara tahriren beyan-ı keyfiyet eylemek üzere fevkalâde olarak ictimaya davet eder ictima günleri Cuma, Cumartesi, Pazar veyahut eyyam-ı diniyeden birine müsâdif olursa bir gün sonraya tâlik olunur.

33- Cemiyetin sene-i devriyesine on beş gün kalarak cemiyet ictima-yı umûmiye davet olunacak reis-i sâni bir sene zarfında cemiyetin

— ۱۲ —

احوال منویہ و ترقیاتی و منافع عمومیہ بے عائد و یریلان مذاکرہ و نطقلرک نوعیلہ نہ درجہ لردہ استفادہ تأمین ایتدیکنہ دائر جمعیتہ بیان معلومات ایدہ جک و صکرہ کاتب عمومی برسنہ ظرفندہ داخل و خارج ایله قدر مخابره ایدلدیکنی و جمعیت اعضاءلرینک نسبت ترقیسنی و الحاصل ترقیات عمومیہ نك درجاتی و تقسیمط ایضا ایتیموبده سنه جدیده ده ، حق انتخاب و منتخبلکیلہ قیسی ترقین اولنه جقلرک و اسباب قانونیه دن طولای جمعیتده بقالی جائز کورلیانلرک اسامیلری ذکر اولنه جقدر . کاتب خصوصی برسنہ ظرفندہ کرک مجلس اداره و کرک جمعیتک ایضا ایتدیکی اجرا آتہ و مجلس اداره طرفندن و یریلان قرارلردن بحت ایدہ جک و حافظ کتیب ایسه کتبخانه نك حال حاضرینی و کتابلرک تکترینه صرف ایدیلان مساعی و وسائطدن بحت ایدہ جک و صندوقکار ایسه برسنہ ظرفندہ کی واردات و صرفیاتی موجود قاصه ایله مطلوباننک نه مرکزده اولدیغنی بیان ایدہ جک و محاسبه جی ایسه کندیسی طرفندن صندوق امیننه برای تحصیل و یردیکی قوجانلرک مقدار و یکونندن بحت ایدہ جقدر .

۳۴ — سنه دوریه ده یکیدن تعیین ایدیلان مجلس اداره ایله سنه سابق مجلس اداره سی هیئتلری برنجی اجتماعده برلشوب هر برلری عهده لرنده بولنان اوراق و دفاتری و کتبخانه نی و صندوق موجود و مطلوبی دوراً آلوب اشبو معامله دوریه لر آروجه دفتر مخصوصه قید ایله طرفین تصدیق ایدہ جکلر سنه آتیه بودجه سی مذاکره و تحت قراره التهرق ایلك اجتماع عمومیده جمعیته عرض ایله تصدیقه اقتزان ایدرک معتبر اوله جقدر .

-12-

ahval-i maneviye ve terakkiyatı ve menâfi-i umûmiyeye ait verilen müzâkere ve nutukların neviyle ne derecelerde istifade temin ettiğine dair cemiyete beyan-ı malumat edecek ve sonra kâtib-i umûmî bir sene zarfında dahil ve hariç ile ne kadar muhabere edildiğini ve cemiyet âzâlarının nisbet-i terakkisini velhasıl terakkiyat-ı umûmiyenin derecâtını ve taksit ifa etmeyip de sene-i cedîdede hakk-ı intihâb ve müntehablığıyla kaydı terkin olunacakların ve esbâb-ı kanunîyeden dolayı cemiyette bekalrı haiz görülmeyenlerin esâmileri zikr olunacaktır. Kâtib-i husûsî bir sene zarfında gerek meclis-i idare ve gerek cemiyetin ifa ettiği icraata ve meclis-i idare tarafından verilen kararlardan bahsedecek ve hâfız-ı kütüb ise kütüphanenin hal-i hâzırını kitapların teksirine sarf edilen mesai ve vesaitten bahsedecek ve sandukkâr ise bir sene zarfındaki varidat ve sarfiyatını mevcut kasa ile matlubatının ne merkezde olduğunu beyan edecek ve muhasebeci ise kendisi tarafından sandık eminine berây-ı tahsil verdiği koçanların miktar ve yekûnundan bahsedecektir.

34- Sene-i devriyede yeniden tayin edilen meclis-i idare ile sene-i sabık meclis-i idaresi heyetleri birinci içtimada birleşip her birileri uhdelinde bulunan evrak ve defatiri ve kütüphaneye ve sandığın mevcut ve matlubunu devren alıp işbu muamele-i devriyeleri ayrıca defter-i mahsusa kayıt ile tarafeyn tasdik edecekler ve sene-i atıye bütçesi müzakere ve taht-ı karara alınarak ilk ictima-yı umûmiyede cemiyete arz ile tasdike iktiran ederek muteber olacaktır.

— ۱۳ —

۳۵ — اجتماع ایکی قسمدر بری عمومی ایکنجیسی خصوصیدر.
اجتماع عمومی هر شهرور رومیه نك ایلک بازارا یرتسی کونی وقت ظهرده
بدأ ایله ضبطنامه موجبنجه اجرای مذا کره اولنه جق وخصوصی اجتماع
ایسه رئیس طرفندن آروجه تبلیغ ایدیله جک ایامده منافع عامه یی
تضمن ایده جک فنوندن باحث اوله جقدر و بو اجتماع خصوصی به
هر کسک کله بیلملری ایچون ترجیحاً ایام تعطیلیه ده اجرا اولنه جقدر.
۳۶ — اجتماع عمومی معین اولان ایامده ولدی الایجاب رئیسک
دعوتی اوزرینه ایام معینه خارچنده دخی وقوعبوله بیلور انجق اجتماع
عمومیده اوتوز اعضا موجود اولنجه مذا کراته علی الاصول بدأ
واتخاذ مقرراته صلاحیتداردر .

۳۷ — هر اجتماع عمومیده موجود اولان اعضالر دفتر مخصوصه
امضا ایده جکلر وکاتب مذا کراتی مشعر ضبطنامه یی قرائت ایدرک
مناسب محله تعلیق ایدر و ضبطنامه بروجه آتی تنظیم اولنور .

۱ برنجی اجتماع مقرراتنک تصدیقی
۲ علی العموم وقوعبولان محبراتک قرائتی
۵ جمعیت نامه ورود ایدن کتاب وقرتیه لک نوعلریله عددلرینک

بیانی

۴ هیئت اداره اعضا وقومیسسیون طرفلرندن وقوعبولان
تکلیفات وسؤالر
۵ بونلره دائر مذا کرات

۳۸ — اجتماع عمومیده وقوعبوله جق مذا کراتک ضبطنامه یی
جمعیتک غزته سیله اولجه نشر اولنه جقدر .

-13-

35- İctima iki kısımdır, biri umûmî ikincisi husûsîdir. İctima-yı umûmî her şühur-i rumiyenin ilk pazartesi günü vakt-i zuhrda bed ile zabıtnâme mucibince icra-yı müzakere olunacak ve husûsî içtima ise reis tarafından ayrıca tebliğ edilecek eyyamda menâfi-i ammeyi tazmin edecek fünûndan bahis olacaktır ve bu içtima-yı hususiye herkesin gelebilmeleri için tercihen eyyam-ı tatiliyede icra olunacaktır.

36- İctima-yı umûmî muayyen olan eyyamda ve lede'l-icab reisin daveti üzerine eyyam-ı muayyene haricinde dahi vuku bulabilir ancak içtima-i umûmiyede otuz âzâ mevcut olunca müzakerâta alelusul bed ve ittihâz-ı mukarrerata salahiyettardır.

37- Her iççtima-i umûmiyede mevcut olan âzâlar defter-i mahsusa imza edecekler ve kâtip müzakerâtı müşir zabıtnameyi kıraat ederek münasip mahalle talik eder ve zabıtname ber-vech-i âti tanzim olunur.

- 1- Birinci iççtima' mukarreratının tasdiki
- 2- Alelumum vuku bulan muhaberatin kıraati
- 3- Cemiyet namına vürûd eden kitap ve gazetelerin nevileriyle adetlerinin beyanı
- 4- Heyet-i idare âzâ ve komisyon taraflarından vuku bulan teklifat ve sualler
- 5- Bunlara dair müzakerât

38- İctima-i umûmiyede vuku bulacak müzakerâtın zabıtnamesi cemiyetin gazetesiyle evvelce neşrolunacaktır.

— ۱۴ —

۳۹ — علی العموم مذاکرات لسان رسمی اولان عثمانیجه اولهرق جریان ایدمک ولدی ایجاب مباحثات فیه ایچون السنة اجنیه اوزره اداره کلامده جائز اوله جقدر .
سیاسی وادیان اوزرینه مباحثه قطعاً ممنوعدر .

۴۰ — مراعضا عینی مسئله ایچون بیاناته رئیس طرفندن ایچق ایکی دفعه مأذونیت طلب ایده بیلور وعینی مسئله یی ایلك تکلیف ایدن اعضایه نوبت کلام ویریلور .
عین مسئله اوزرینه مذاکرات اوزونجه دوام ایدرسه مسئله نک حلی یالکمز ایکنجی اجتماعه ترک ایدیلور .

۴۱ — اعضا لر قومیسون طرفندن برای مذاکره وقوعوبله جق مردلو تکلیفاتی ضبطنامهیه داخل اولق ایچون اجتماع عمومیدن اول انعقاد ایدمک اداره مجلسنک یوم اجتماعندن ایکی کون اول کاتب عمومیه تحریر آ بیلدرمک لازمدر .

۴۲ — اجتماع عمومیده بر مسئله نک مذاکره رسمی اثناسنده طولایسیله عین مادهیه تماس وعین مسئله دن تولد ایدمک تکلیفات دیگر براعضا طرفندن دخی اشتراك اولنورسه تکلیف مذکور رئیس طرفندن موقع مذاکرهیه وضع واکثريت آرا ايله تحت قراره آلنور .
ضبطنامهده محرر اولیوبده یکیدن تکلیف ایدیلان بر ماده نک مذاکره سی لا اقل بش اعضا طرفندن اشتراك اولنورق مفید واستفاده سی تعین ایدن مواد رئیسک مساعده سی اوزرینه مذاکرهیه وضع واکثريت آرا ايله تحت قراره آلنور .

۴۳ — اولکی اجتماعلرده مرعیتی تصدیق ایدیلان برقرارک

-14-

39- Alelumum müzakerât lisan-ı resmi olan Osmanlıca olarak cereyan edecek ve lede'l-icab mebahisât-ı fenniye için elsine-ı ecnebiye üzere idare-i kelâm da caiz olacaktır.

Siyasi ve edyan üzerine mübahese katiyen memnudur.

40- Her âzâ aynı mesele için beyanata reis tarafından ancak iki defa mezuniyet talep edebilir ve aynı meseleyi ilk teklif eden âzâya nevbet-i kelâm verilir.

Aynı mesele üzerine müzakerât uzunca devam ederse meselenin halli yalnız ikinci ictimaa terk edilir.

41- Âzâlar komisyon tarafından berây-ı müzakere vuku bulacak her türlü teklifâtı zabınameye dâhil olmak için ictima-yı umûmiyeden evvel inikat edecek idare meclisinin yev-i ictimaından iki gün evvel kâtib-i umûmiye tahriren bildirmek lâzımdır.

42- İctima-yı umûmiyede bir meselenin müzakerâtı esnasında dolayısıyla aynı maddeye temas ve aynı meseleden tevellüt edecek teklifat diğer bir âzâ tarafından dahi iştirak olunursa teklif-i mezkûr reis tarafından mevki-i müzakereye vaz ve ekseriyet-i ârâ ile taht-ı karara alınır.

Zabıtnâmede muharrer olmayıp da yeniden teklif edilen bir maddenin müzakeresi lâakal beş âzâ tarafından iştirak olunarak müfid ve istifadesi taayyün eden mevâdd reisin müsaadesi üzerine müzakereye vâz ve ekseriyet-i ârâ ile taht-ı karara alınır.

43- Evvelki içtimalarda meriyeti tasdik edilen bir kararın

— ۱۵ —

تبدیل و تصحیح و یا تعدیل ایچون تکرار مذا کره به وضی تکلیف ایدیله جک اولورسه ضبطنامهیه داخل ایدیلهرک مذا کره به وضع و لااقل اون اعضا طرفندن اشتراك ایدیلهرک تکرار مذا کره به قونور و مذکور قرار قرائت اولنهرق آرایه وضع اولنور و موجود اعضالرك ثلثان اکثریت آراسیله تبدیل و تصحیح و یا تعدیل اولنور . تبدیل و تصحیح و یا تعدیل کیفیتنی متعاقب اجتماع عمومیده مذا کره به وضع اولنهرق ایکنجی دفعه ثلثان اکثریت آرایه مظهر اولورسه تبدیل و تصحیح و یا تعدیل عد اولنور عکسی تقدیرده کالاول باقی و جاریدر .

۴۴ — اجتماع عمومیلرده علی العموم مذا کرانک رأیبری علناً طوبلانور فقط اشخاصه متعلق مسائله ایله هر نوع مذا کره و قرارلر ایچون بش اعضا طرفندن واقع اوله جق تکلیفات دائماً رأی حنی ایله اجرا اولنور .

۴۵ — مجلس عمومینسک مقرر اتندن ایجاب ایدنلری رئیسک تنسیبی اوزرینه جمعیت سالوننه تعلیق ایدیلور .

۴۶ — جمعیتک طشره و یا ممالک اجنیهده بولنسان اعضالری طرفندن کرک منافع عامه یی متضمن و کرک قنونه متعلق ارسال ایدیله جک هر نوع اوراق رئیسک تنسیبی اوزرینه عمومی و یا خصوصی اجتماعلرده کاتب عمومی طرفندن قرائت اولنور .

۴۷ — جمعیته منسوب اولیمان اصحاب فضل و کمال طرفلرندن جمعیتک و یا عمومک مادی و معنوی استفاده سنی موجب اوله جق محرراتی قبول و یا خود مجلس اداره اعضالرندن بریسک ارزوسی اوزرینه بو بایده منافی موجب اوله جق موادی بیان ایچون اول ذات معارفسمات مجلس اداره یه بالکتر تبلیغاتی مدتجه قبول اولنور .

-15-

tebdil ve tashih veya tadil için tekrar müzakereye vazı teklif edilecek olursa zabıtnâmeye dahil edilerek müzakereye vaz ve lâakal on âzâ tarafından iştirak edilerek tekrar müzakereye konur ve mezkur karar kıraat olunarak ârâya vaz olunur ve mevcut âzâların sülûsan ekseriyet-i ârâsıyla tebdil ve tashih veya tadil olunur. Tebdil ve tashih veya tadil keyfiyetini ve müteakip ictima-yı umûmiyede müzakereye vaz olunarak ikinci defa sülûsan ekseriyet-i ârâya müzahir olursa tebdil ve tashih veya tadil addolunur aksi takdirde kal-ı evvel bâki ve carîdir.

44- İctima-yı umûmiyelerde alelumum müzakerâtın reyleri alenen toplanır fakat eşhasa müteallik mesail ile her nevi müzakere kararları için beş âzâ tarafından vaki olacak teklifât daima rey-i hafî ile icra olunur.

45- Meclis-i umûmiyenin mukarreratından icap edenleri reisin tensibi üzerine cemiyet salonuna talik edilir.

46- Cemiyetin taşra veya memalik-i ecnebiyede bulunan âzâları tarafından gerek menâfi-i ammeye mutazammın ve gerek fûnûna müteallik irsal edilecek her nevi evrak reisin tensibi üzerine umûmî veya husûsî ictimalarda kâtib-i umûmî tarafından kıraat olunur.

47- Cemiyete mensup olmayan eshab-ı fazl ü kemâl tarafından cemiyetin veya umûmun maddî ve manevî istifadesini mûcib olacak muharrerâtı kabul veyahut meclis-i idare âzâlarından birisinin arzusu üzerine bu bâbda menâfi mûcib olacak mevâddı beyan için zât-ı maarif-simât meclis-i idareye yalnız tebligatı müddetince kabul olunur.

— ۱۶ —

- ۴۸ — اجتماع خصوصیده وقوعبولان مذا کرات ونظقر ختام مجلسده کاتب عمومی طرفندن اخذ اولنور واعضالردن آرزو ایدنلر کاتب عمومیدن طلب واکثریت آرا ایله نشر اولنور .
- ۴۹ — بعض مسائلک عمیقاً تدقیق ویا ایلروده ایجاب ایدمک مواد مهمه اوزرینه بعض مقررات مذا کرمه ونظامنامه لر تألیف وغزته نشر ایتمک ایچون بر ویا متعدد قومیسونلر تشکیلی جائز اوله جق وبو قومیسونلره مخصوص بر رئیس وبرکاتب وایجابی قدر اعضالر مجلس عمومینک قراری اوزینه تمین اولنه جقدر .
- وبو نوع قومیسونلر ایجابنه کوره تکثر ایدر .
- ۵۰ — رئیس قومیسونلری ایجابنه کوره اجتماعه دعوت ایلر ومقرراتک درجائی نظر تفتیشدن کچورر .
- ۵۱ — قومیسونلر پیدرپی تحریراً وامضالری تحتده مقررالـ تلیخی مجلس اداره یه تقدیم ومجلس اداره برای تصدیق مجلس عمومیه یه عرض ایدر .
- ۵۲ — قومیسونلره تودیع ایدیلان وظائفک اجرا ودوامی مدتی حین تشکیلنده تحدید اولنه جفی کبی وظائف مودوعه لری ایام معینه ده اکمال ایتمیان قومیسونلر مستغنی عد اولنورق مجلس عمومیده یکیدن بشقه برقومیسون تشکیله اولنور .
- ۵۳ — قومیسون اعضالغندن بهری اوج اجتماعده بولنمزسه قومیسون مذکور اعضانک یرینه دیکرینی طلب ایدر .
- ۵۵ — ممالک عثمانیه واجنبیده جمعیات فیه طرفلرندن نشر اولنان رسائل وغزتلر جمعیتک غزه سیله مبادله ایدلمسی اسبابنه توسله ایدیله جقدر .

-16-

48- İctima-yı husûsîde vuku bulan müzakerât ve nutuklar hitam-ı mecliste kâtib-i umûmî tarafından ahz olunur ve âzâlardan arzu edenler kâtib-i umûmîden talep ve ekseriyet-i ârâ ile neşr olunur.

49- Bazı mesailin amîkan tetkik veya ileride icab edecek mevâdd-ı mühimme üzerine bazı müzakere ve nizamnâmeler telif ve gazete neşretmek için bir veya müteaddit komisyonlar teşkili caiz olacak ve bu komisyonlara mahsus bir reis ve bir kâtib ve icabı kadar âzâlar meclis-i umumiyenin kararı üzerine tayin olunacaktır.

Ve bu nevi komisyonlar icabına göre tekessür eder.

50- Reis komisyonları icabına göre içtimaya davet eyler ve mukarreratın derecâtını nazar-ı teftişten geçirir.

51- Komisyonlar peyderpey tahiren ve imzaları tahtında mukarreratlarını meclis-i idareye takdim ve meclis-i idare berây-ı tasdik meclis-i umûmiyeye arz eder.

52- Komisyonlara tevdi edilen vezaifin icra ve devam-ı müddet-i hîn-i teşkilinde tahdid olunacağı gibi vezaif-i mevdûlarını eyyam-ı muayyenede ikmal etmeyen komisyonlar müstafî addolunarak meclis-i umûmîde yeniden başka bir komisyon teşkil olunur.

53- Komisyon âzâlığından beheri üç ictimada bulunmazsa komisyon mezkûr âzânın yerine diğerini talep eder.

55-⁴⁸ Memâlik-i Osmaniyede ve ecnebiyede cemiyet-i fenniye taraflarından neşrolunan resâil ve gazeteler cemiyetin gazetesiyile mübadele edilmesi esbabına tevessül edilecektir.

48 Numaralandırmada hata yapılmış. 53'den 55 numaraya geçiyor. Aslında nizmaname toplamda 68 maddeden müteşekkildir.

- ۱۷ -

- ۵۶ - جمعیتک کندینه مخصوص بر دائره‌یی اوله‌جق و بو دائره‌ده کتبخانه و مطالعه ایچون بر محل مخصوص تقریق ایدیله‌جکدر.
- ۵۷ - کتبخانه هر جمعه ، جمعه ایرتسی ، و بازار کونلری وقت ظهردن اعتباراً درت ساعت یالکیز اعضای دائمه‌یه آچیقدر .
- ۵۸ - جمعیتک اعضاری آرزو استکری کتابلری بهر دفعه - سنده ایکیدن فضله اولماق ومدتی بر ماهی تجاوز ایتمک شرطیله دیب قوجانلی بر مقبوضه مقابل حافظ کتب اداره ایدله‌جک وغزته و رسائل هیچ بر صورتله اداره ایدلر .
- ۵۹ - جمعیتک سنه دوریه‌سندن اون بش کون اقدم کیملرک تزدنده کتاب بولنورسه ولو دهها بر مدتجک محافظه حتی باقی ییسه اولسه حافظ کتبه اداره و تسلیم ایتمک مجبوردر .
- ۶۰ - ال یازیسی و نسخه‌سنگ موجودی پک آز ویا معدوم حکمنده اولان کتب نادره‌نک اداره‌لری ممنوعدر .
- ۶۱ - منابع واردات جمعیت اعضالریک و بردگه‌ری ماهیه ، دیلومه خرجی و اصحاب قتون طرقلرندن اعطا ایدیله‌جک مبالغ ویا ایراد و سائره‌در .
- ۶۲ - صندوق موجودی پکرمی لیرایی تجاوز ایدرسه فضله‌سی رئیس و صندوق امینی ایله برلکده بانق عثمانی‌یه تودیع و بانقه طرقلندن آلتان مقبوض کاتب عمومی تزدنده محفوظ قاله‌جقدر .
- ۶۳ - رئیس بر سنه طرقلنده بلا قرار تدریجاً اون لیرایی عثمانی صرفه‌س مآذون اوله‌جق و صرفیه‌تی مفرداتیله مجلس اداره‌یه اراز ایدله‌جکدر مقدار معینی تجاوز ایدرسه مسموع اولیوب شخصییه مآند و بناءً علیه تنظیم ایدله‌جکدر .

-17-

56- Cemiyetin kendisine mahsus bir dairesi olacak ve bu dairede kütüphane ve mütalaa için bir mahall-i mahsus tefrik edilecektir.

57- Kütüphane her Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri vakt-i zuhrdan itibaren dört saat yalnız âzâ-yı dâimeye açıktır.

58- Cemiyetin âzâları arzu ettikleri kitapları beher defasında ikiden fazla olmamak ve müddeti bir mahı tecavüz etmemek şartıyla dip koçanlı bir makbuz mukabil hâfız-ı kütüb iâre edecek ve gazete ve resâil hiçbir suretle iâre edilmez.

59- Cemiyetin sene-i devriyesinden on beş gün akdem kimlerin nezdinde kitap bulunursa velev daha bir müddet için muhafaza hakkı baki bile olsa hafız-ı kütüb iade ve teslim etmeğe mecburdur.

60- El yazısı ve nüshasının mevcudu pek az veya madûm hükmünde olan kütüb-i nadirenin iâreleri memnudur.

61- Menâbi'-i varidat cemiyet âzâlarının verdikleri mahiye, diploma harcı ve eshâb-ı fûnûn taraflarından itâ edilecek meblağ veya irad-ı vesairedir.

62- Sandık mevcudu yirmi lirayı tecavüz ederse fazlası reis ve sandık emini ile birlikte Bank-ı Osmaniye tevdi ve banka tarafından alınan makbuz kâtib-i umûmî nezdinde mahfuz kalacaktır.

63- Reis bir sene zarfında bilâ-karar tedricen on lira-yı Osmanî sarfına mezun olacak ve sarfiyatını müfredatıyla meclis-i idareye ibraz edecektir miktar-ı muayyeni tecavüz ederse mesmû olmayıp şahsiye ait ve binaenaleyh tazmin edecektir.

— ۱۸ —

- ۶۴ — جمعیتہ لدی الایجاب معاشلی مأمور استخدا می ایجاب ایدرسه مجلس اداره قرار یله تعیین اولنور .
- ۶۵ — جمعیتہ اشیا وادوات فنیه وکتب متوعه اهدا ابدن ذوات معارفورانه جمعیت طرفندن بر قطعه تشکرنامه ویر یله چکی کبی وفتو عرافی دخی سالونه تعلیق اولنه جقدر .
- ۶۶ — جمعیتک بر عدد رسمی مهری اولوب « در سعادت عثمانی اجزاجی اتحاد جمعیتی » عباره سیله فرانسزجه مقابلی محرر وسنه تأسیس تاریخی اولان ۱۳۲۴ تاریخی محتوی اوله جقدر .
- ۶۷ — هیئت اداره مجلسی اعضاری هر سنه جمعیتک تاریخ تأسیسی اولان فی ۷ آغستوس کونی تجیداً ویا ابقاعاً انتخاب و تعیین اولنور یالکیز برنجی سنه تعیین اولنان هیئت اداره مجلس اعضاری ایلک تأسیس وتشکیلاتند نطولای دوچار اوله جقاری طبعی اولان مشکلات واجرا آتک تنوعی ایله برابر شرف جمعیتله متناسب معاملات عمومیه . سنک غبطه بنحشا بر حال استظامه افراغی خیلی وقته محتاج اولدیفندن مستنسا اوله رق ایلک هیئت اداره مجلسی اعضاری مدتاری یالکیز ایکی سنه دوام ایده جکدر .
- ۶۸ — هیئت اداره اعضاری آیری آیری رأی حقی و اکثریت آرا ایله تعیین اولنور .
- ۶۹ — اشبو نظامنامه اکثریت مطلقه ایله اوج سنه صکره تبدیل اولنور .

-18-

64- Cemiyete lede'l-icâb maaşlı memur istihdamı icap ederse meclis-i idare kararıyla tayin olunur.

65- Cemiyete eşya ve edevât-ı fenniye ve kütüb-i mütenevvia ihda eden zevat-ı maarif-perverâna cemiyet tarafından bir kıta teşekkürname verileceği gibi ve fotoğrafı dahi salona tâlik olunacaktır.

66- Cemiyetin bir adet resmî mührü olup “Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti” ibaresiyle Fransızca mukabili muharrer ve sene-i tesis tarihi olan 1324 tarihini muhtevi olacaktır.

67- Heyet-i idare meclisi âzâları her sene cemiyetin tarih-i tesisi olan 7 Ağustos günü tecciden veya ibkaen intihab ve tayin olunur. Yalnız birinci sene tayin olunan heyet-i idare meclis âzâları ilk tesis ve teşkilatından dolayı dûçar olacakları tabii olan müşkülât ve icraatın tenevvü ile beraber şeref-i cemiyetle mütenasip muamelât-ı umûmiyesinin gıpta-bahşâ bir hal-i ittizâma ifrağı hayli vakte muhtaç olduğundan müstesna olarak ilk heyet-i idare meclisi âzâları müddetleri yalnız iki sene devam edecektir.

68- Heyet-i idare âzâları ayrı ayrı rey-i hafî ve ekseriyet-i ârâ ile tayin olunur.

69- İşbu nizamname ekseriyet-i mutlaka ile üç sene sonra tebdil olunur.

- ۱۹ -

هنگامی که اجزای مختلف این علم را در نظر گرفتیم در این علم این احتیاج
و تقسیم این علم در هر یک از اینها را تعیین کردیم و این علم را
صنفه کردیم و بعضی از اینها را در زیر

۱۰۷	رای می	تیس اول	حرفه
۱۰۸		تیس دوم	تازه با عبور از نقد
۱۰۹		تیس سوم	طوبه جدا جدا
۱۱۰		تیس چهارم	ادامه ریخته
۱۱۱		تیس پنجم	محرک فایده
۱۱۲		تیس ششم	زاده عمارت
۱۱۳		تیس هفتم	حقه بی
۱۱۴		تیس هشتم	مفسد ناپسندیدنی
۱۱۵		تیس نهم	استادی نقد
۱۱۶		تیس دهم	بسته کله
۱۱۷		تیس یازدهم	مائلوس
۱۱۸		تیس بیستم	صاوانار

-19-

İstanbul'da icrâ-yı sanat eden eczacı efendiler tarafından rey-i hafi ile intihâb ve teşkil edilip ve ber-vech-i bâlâ nizamnameyi tanzim eden Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti reisi ve âzâsının esâmîsi ber-vech-i âtîdir:

Reis-i Evvel Hamdi Bey, 107 rey ile. Ayrı ayrı intihab edilmiştir.

Reis-i Sâni Andrea Myrides Efendi, 62 rey

Âzâ Oton Cilaciyân Efendi, 73 rey

Âzâ Edhem Pertev Bey, 62 rey

Âzâ Mehmed Kâzım Bey, 60 rey

Âzâ Jak Garîh Efendi, 58 rey

Âzâ Hakkı Bey, 55 rey

Âzâ Maksud Nargileciyan Efendi, 55 rey

Âzâ Vasilyadis Efendi, 54 rey

Âzâ Beşir Kemal Bey, 49 rey

Âzâ Kalikiyopulos Efendi, 46 rey

Âzâ Sava Nazlıoğlu Efendi, 45 rey

(Mühür)

Osmanlı Eczacı İttihad Cemiyeti

Union Pharmaceutique Ottomane

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

Arşiv Kaynakları / Archival Sources

- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Başkanlık Osmanlı Arşivi (BOA). Dâhiliye Mektubi Kalemî (DH. MKT) 2673-3-3 H. 9 Zilkade 1326 [3 Aralık 1908].
- BOA., DH. İrade (İD.) 126-1-1.; 126-1-2.; 126-1-3.; 126-1-4. H. 10 Ramazan 1328 [15 Eylül 1910].
- BOA., DH. MKT. 1277-42-1 H. 12 Zilhicce 1326 [5 Ocak 1909].
- Eyüp Talha Kocacık Arşivi (Sakarya)

Basılı Kaynaklar / Printed Sources

- Baylav, Naşit. *Eczacılık Tarihi*. İstanbul: Yörük Matbaası, 1968.
- Baytop, Turhan. "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Eczacılık Cemiyetleri." *Osmanlı İlmî ve Meslekî Cemiyetleri*. Yayına hazırlayan Ekmeleddin İhsanoğlu içinde, 143-154. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve IRCICA, 1987.
- . *Eczâhâne'den Eczane'ye Türkiye'de Eczaneler ve Eczacılar (1800-1923)*. İstanbul: Bayer, 1995.
- . *Türk Eczacılık Tarihi Araştırmaları*. İstanbul: Abdi İbrahim İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş., 2000.
- Dersaadet Osmanlı Eczacı İttihat Cemiyeti Nizamnamesi*. Dersaadet: Mahmud Bey Matbaası, 1326.
- El Hadj Hamdi. "Procédé nouveau pour la préparation des extraits fluides par lixiviation." *Revue Médico-Pharmaceutique* 23, 1 (1910): 4.
- Etker, Şeref. *İkinci Meşrutiyetin Tabip Örgütleri*. İstanbul: Libra Kitapçılık, 2017.
- Farmakoloğ. "Hamdi Bey." *Farmakoloğ* 3, 7-8 (1933): 707-708.
- Farmakoloğ. "Mesleğimizin Türkiye'deki Tarihçesi." *Farmakoloğ* 3, 7 (1933): 696-706.
- Groc, Gérard, ve İbrahim Çağlar. *La Presse française de Turquie de 1795 à nos Jours – Histoire et Catalogue*. İstanbul: Éditions Isis, 1985.
- Kocacık, Eyüp Talha. "Edhem Pertev Bey Günü." *Eczacı* 16, 181 (2020): 28-29.
- . "İstanbul ve Anadolu Eczanelerinde Mesai Saatleri ve Nöbet Uygulamaları: Bir Tarihçe." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 22, 1 (2021): 139-198.
- . "Türk Eczacıları Birliği'nden Önce Mesleki Örgütlenmenin Kısa Tarihi." *TEB Haberler* 7 (2020): 7-13.
- . *Farmakoloğ Dergisinin Özetli Bibliyografyası ve İncelemesi*. İstanbul: Eczacılık Tarihi Araştırma Derneği, 2016.

- Kocaer, Remzi. *Türkiye Eczacılar Almanığı 1949*. İstanbul: Hüsniyatı Basımevi, 1949.
- “La Presse Musulmane.” *Revue Du Monde Musulman* 8, 5 (1909): 97-139.
- “Ölenlerimiz.” *Farmakoloğ* 12, 1-4 (1942): 46-50.
- Resimli Eczacı* 13, 31 (Ağustos 1339/Ağustos 1923), kapak sayfası.
- Revue Médico- Pharmaceutique* 24, 2 (1911): 19; 15, 4 (1902): 42; 15, 8 (1902): 91-92.
- Rizzo, Alfred. *Annuaire Oriental*. Constantinople: Imprimerie de l’Annuaire Oriental, 1921.
- Sandalcı, Mert. *Belgelerle Türk Eczacılığı I*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 1997.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı I-2*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2002.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı II*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 1998.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı II-2*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2003.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı III*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 1999.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı III-2*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2005.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı IV*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2000.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı IV-2*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2001.
- . *Belgelerle Türk Eczacılığı V*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı, 2006.
- “Société Pharmaceutique.” *Le Moniteur Oriental*, 25 Ağustos 1908, 3.

